

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra románských jazyků

Studijní program: Magisterský

Kombinace: Francouzský jazyk – Český jazyk

Mediální výchova ve výuce jazyků
Multimedia during teaching languages
Les outils multimedia en classe de langue

Diplomová práce: 08–FP–KRO– 0001

Autor:

Lucie Pašková

Podpis:

Adresa:

Pod Parkem 1405

54301, Vrchlabí

Vedoucí práce: Mgr. Jarmila Sulovská

Počet

stran	slov	obrázků	tabulek	pramenů	příloh

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucí diplomové práce.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Sulovské za důležité rady a připomínky. Rovněž bych chtěla ze srdce poděkovat mé rodině, která mě po dobu mých studií podporovala. Velký dík patří také studentům vrchlabského gymnázia, paní Kociánové a jejímu synu Pavlovi, kteří mi ve velké míře pomohli.

Je voudrais remercier à Mgr. Sulovská pour ses conseils importants! Également je voudrais remercier à toute ma famille qui me soutenait pendant toute la durée de mes études. Un grand merci appartient aussi aux étudiants du lycée à Vrchlabí et surtout à Mme Kociánová et son fils Pavel, qui m'ont énormément aidé en me donnant leurs avis par rapport le mémoire de maîtrise.

Pašková Lucie

**DP–2002
2008**

Vedoucí DP: Mgr. Jarmila Sulovská

Anotace

Diplomová práce Mediální výchova ve výuce jazyků se zabývá aplikací mediální výchovy ve výuce francouzštiny. Krátce zmiňuje poslední reformu českého školství a s ní spojený Rámcový vzdělávací program. Podrobně je rozpracována problematika průřezového tématu Mediální výchova. Jednotlivé části této kapitoly se týkají médií a jejich rozdělení, televize, francouzského programu TV5, mediální výchovy v zahraničí, koncepce audiovizuální výuky v Čechách, audiovizuálních prostředků ve výuce a metod s nimi spojených.

V dalších kapitolách jsou zachyceny strategie učení, využití audiovizuálních prostředků. Poslední kapitola diplomové práce obsahuje pracovní listy určené žákům základních škol s jazykovou úrovní A1, A2, případně B1 dle Evropského referenčního rámce. Přiloženy jsou metodické listy, CD a DVD, které poslouží jako pomůcky v jednotlivých hodinách.

Résumé

Le sujet principal de ce mémoire de maîtrise est l'utilisation de la technique audiovisuelle pendant les cours des langues – surtout de la langue française en tant que la langue étrangère. Le mémoire mentionne aussi la dernière réforme de l'enseignement en République tchèque. Le mémoire présente une nouvelle partie de l'Education nationale – L'Éducation aux médias (Mediální výchova). La chapitre mentionnée ci-dessus s'agit des médias et leur division, de la télévision, de la chaîne TV5, l'utilisation des médias pendant les cours, les médias à l'étranger et en République tchèque et les méthodes liées à l'apprentissage des langues étrangères. Les chapitres suivantes présentent les stratégies d'apprentissage et de la façon d'utiliser les médias en classe. La

dernière chapitre contient les feuilles pédagogiques destinées aux élèves et aux enseignants au collège. Ces feuilles sont accompagnées par un CD, DVD.

Klíčová slova: Vidéo, DVD, éducation des langues étrangères, RVP, éducation aux médias

Seznam použitých zkratek:

AVP – Audiovizuální prostředky

BFI – Britský filmový institut

FLE – Français langue étrangère, Francouzština – jazyk cizí

FLP - Foreign language publications

IVT – Informační a výpočetní technika

RVP – Rámcový vzdělávací program

SŠ – Střední škola

ŠVP – Školní vzdělávací program

ZŠ – Základní škola

OBSAH

1 Úvod	10
2 Reforma školství	13
3 Rámcové vzdělávací programy	14
3.1 Klíčové kompetence	11
3.2 Průřezová témata	12
4 Mediální výchova	17
4.1 Média a jejich rozdělení	16
4.1.1 Televize	18
4.1.1.1 TV5	20
4.2 Mediální výchova v zahraničí	22
4.3 Koncepce audiovizuální výuky v Čechách	27
4.4 Audiovizuální prostředky ve výuce	24
4.5 Metody práce s audiovizuálními prostředky	28
5 Strategie učení cizích jazyků	35
6 Využití AVP ve vyučovací hodině	38
6.1 Televizní pořady	34
6.1.1 Vzdělávací pořady - kurzy	34
6.1.2 Populárně naučné, dokumentární programy, reportáže...35	
6.1.3 Kulturní pořady	35
6.1.4 Vědomostní soutěže	36
6.2 Film	37
6.2.1 Vliv filmu na diváka	42
6.2.2 Funkce filmu	40
6.2.3 Francouzský film ve výuce francouzštiny	41
6.3 Reklama	42
6.4 Výhody využití AVP ve vyučovací hodině	44
6.5 Nevýhody využití AVP ve vyučovací hodině	44

7 Anketa	51
8 Pracovní listy	52
9 Závěr	61
Seznam použité literatury a pramenů	59
Příloha č.1	
Příloha č.2	
Příloha č.3	
Příloha č.4	
Příloha č.5	

1 Úvod

Město Vrchlabí má od r.1994 kromě německého partnerského města Baunatal i další partnerské městečko – francouzské přímořské Trouville sur Mer. Součástí partnerství jsou i výměnné pobyty žáků z 6. až 9. tříd základních škol a nižších ročníků gymnázia v rodinách. Francouzi tráví v zimě týden v Krkonoších, vrchlabští žáci naopak týden v létě v Normandii u moře. Díky těmto aktivitám mají mladí lidé příležitost žít ve francouzské rodině, poznat její zvyky, osvojit si postupně mezi francouzskými vrstevníky v „praxi“ francouzštinu a seznámit se také se stylem francouzského života, získat kamarády. Během takového pobytu ve Francii jsem i já měla možnost zúčastnit se výuky na francouzských školách.

Odtud pramení můj zájem o francouzštinu a frankofonní oblasti. Proto jsem studovala obor francouzský jazyk a český jazyk. Za pomoci nových výukových metod, které nabízí reforma školství, bude mou snahou oživit hodiny francouzštiny, udělat je pro žáky atraktivnější tak, aby nezískávali jen základy gramatiky, mluvené a psané francouzštiny, ale aby získali obecné povědomí o frankofonních oblastech, jejich geografii, historii i kultuře.

Ve své diplomové práci jsem se proto zaměřila na úlohu mediální výuky jako jednoho z průřezových témat rámcových vzdělávacích procesů a na možnosti využití audiovizuální techniky ve výuce jazyků, konkrétně francouzštiny.

Je zcela nespornou skutečností, že díky rychlému rozvoji moderních výukových technologií a novému vybavení našich škol různými multimediálními prostředky, se pedagogům naskýtá možnost širokého využití filmu, videa, DVD, elektronických tabulí a ostatních médií téměř ve všech přírodovědných i humanitních předmětech, hodiny francouzského jazyka nevyjímaje.

Audiovizuální technika výrazně ovlivňuje pozornost dětí. Tyto jsou schopny mnohem lepší koncentrace na zvuk spojený s obrazem, než na pouhé statické učební prostředky a pomůcky. Dnešním žákům není televize, video, ani DVD neznámým pojmem. Ve vyučovacím procesu nemají pocit, že by byli konfrontováni s čímsi novým, jim doposud neznámým. Velkým přínosem audiovizuálních pomůcek je možnost zprostředkování kontaktu mezi žáky a místy, osobami, či ději, který by v „běžných“ vyučovacích hodinách nebyl možný. Adekvátním použitím audiovizuálních prostředků lze výrazně zvýšit efektivitu učení a zájem žáků o daný předmět.

Prostřednictvím audiovizuálních prostředků mohou učitelé zvýšit zájem žáků o cizí jazyky – tedy i o francouzský jazyk a realie. Díky těmto prostředkům lze žákům přiblížit Francii i ostatní frankofonní státy a život v nich. Žáci nebudou znát Francii „pouze z vyprávění“, ale jejich pozornost přitáhne i reportáž z francouzského prostředí – může je zaujmout výslovnost lidí z různých částí Francie či jiných frankofonních zemí, architektura měst a vesnic, životní styl Francouzů či odlišná kultura. Slovní zásoba videoukázek by měla být přiměřená úrovni žáků. V případě, že by žáci nerozuměli příliš velkému množství výrazů, by mohlo dojít ke snížení jejich koncentrace a k následné demotivaci.

Žáky by, kromě jiného, měla motivovat především schopnost porozumět dané ukázce, přičemž je nutné poznamenat, že obraz je zde velmi důležitým aspektem. Výhody obrazu nespočívají v pouhém „oživení“ zvukového záznamu – obraz v mnohém přiblíží děj, žák najednou může kromě sluchu zapojit i další z receptorů – zrak, lépe se koncentruje, přijímá neporovnatelně větší množství informací, než ze zvukového záznamu bez obrazu. Jako příklad můžeme uvést záznam nějakého rozhovoru – pokud půjde o záznam audiovizuální, žák může, kromě zvuku samotného, sledovat i prostředí, ve kterém se daný dialog odehrává, mimiku, gestikulaci mluvčího apod.

Další nesporná výhoda obrazu vychází přímo z možností moderní audiovizuální techniky – obraz lze zastavit a pedagog má možnost žákům na zastaveném obrazu danou problematiku patřičně objasnit.

Nutno dodat, že současná technika nám dovoluje toto provést při mimořádné kvalitě zastaveného obrazu – nedochází k jeho „třepání“, ani k dalším vadám, které obraz běžně postihovaly při použití starších audiovizuálních prostředků. Audiovizuální ukázkou lze též libovolně „posouvat“ na požadovaný úsek a při použití nejnovějších technologií (například DVD) se tak dokonce děje bez zdoluhavého „přetáčení“ nahrávky.

Součástí této diplomové práce jsou kromě textové části i nahrávky částí různých televizních pořadů, které jsou určeny k využití při výuce francouzského jazyka (zprávy, popisy pracovních postupů, dokumentární filmy, filmové adaptace atp.).

Práci dále doplňují metodické a pracovní listy, které jsou určené k využití v praxi – tedy na školách základních, školách s rozšířenou výukou jazyků a v nižších ročnících víceletých gymnázií.

Metodické listy pedagogům poskytnou pokyny k pracovním listům, rady (kupříkladu návrh rozvržení určité lekce), správná řešení daných úkolů, případně transkripce jednotlivých ukázek a další doplňující informace.

Pracovní listy mohou zvýšit zájem pedagogů o využití audiovizuální techniky ve výuce. Měly by jim poskytnout inspiraci k tomu, jak videonahrávek efektivně využít a jak motivovat žáky k lepším výkonům.

2 Reforma školství

Do vzdělávací soustavy byl roku 2007 zaveden nový systém kurikulárních dokumentů¹ pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let, které jsou zpracovány do státní úrovně. Státní úroveň představují v systému kurikulárních dokumentů národní program vzdělávání (dále NPV) a rámcové vzdělávací programy (dále RVP).

Formulovat požadavky na vzdělávání, které jsou platné v počátečním vzdělávání jako celku, je činností výše uvedeného NPV. Naproti tomu RVP jednotlivě vymezuje závazné rámce vzdělávání pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní vzdělávací programy (dále ŠVP), které si každá škola vypracovává sama na základě požadavků RVP, představují úroveň školní.

---

¹ Kurikulární dokumenty, jsou dokumenty obsahující seznam vyučovacích předmětů a jejich časové dotace pro pravidelné vyučování na základních a na středních školách.

3 Rámcové vzdělávací programy

Rámcové vzdělávací programy byly vytvářeny v souvislosti s novými strategiemi vzdělávání. Nové způsoby a metody vzdělávání kladou důraz na klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a v neposlední řadě i na uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě. RVP vycházejí z koncepce celoživotního učení. Jsou v nich popsány předpokládané úrovně vzdělání, které byly stanoveny pro jednotlivé etapy vzdělání (předškolní vzdělávání, školní a středoškolské). Dalším bodem RVP je podpora samostatnosti škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělání.

V RVP je vymezeno vše, co je společné a nezbytné pro předškolní, povinné základní vzdělávání žáků i pro vzdělávání žáků víceletých středních škol. Je v nich specifikována úroveň klíčových kompetencí, kterých by měli žáci na konci základního vzdělávání dosáhnout. Nedílnou a důležitou součástí RVP jsou průřezová témata, která se prolínají vzdělávacími oblastmi a jsou dále rozdělena do tématických okruhů.

3.1 Klíčové kompetence

RVP charakterizuje klíčové kompetence jako soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro rozvoj žáků. Mezi tyto kompetence se řadí i schopnost žáků aktivně se zapojit do společnosti a uplatnit se v budoucím životě.

Klíčové kompetence jsou získávány už v předškolním věku a v průběhu základního, středního i vysokoškolského studia jsou dále utvářeny a rozvíjeny.

Mezi klíčové kompetence pro základní vzdělávání jsou řazeny:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální

- kompetence občanské
- kompetence pracovní

Aby žák mohl získat kompetence, které se vzájemně prolínají, je třeba vhodně přizpůsobit obsah i způsob výuky na základních školách a v nižších ročnících víceletých gymnázií.

Znamená to, že v průběhu vyučovací hodiny by měl pedagog motivovat žáky k zájmu o daný předmět, měl by dát žákům prostor k dotazům a návrhům řešení. Vzájemnou komunikací by měl udržovat jejich pozornost, ale současně i způsobem vedení komunikace je učit adekvátnímu vystupování, tolerantní a disciplinované diskusi, ohleduplnému chování, uvědomování si příslušnosti ke společnosti a odpovědnosti vůči ní.

3.2 Průřezová témata

Průřezová témata tvoří okruhy aktuálních problémů současného světa. Žáci mají možnost se individuálně uplatnit, vzájemně spolupracovat a rozvíjet svou osobnost zejména v oblasti postojů a hodnot.

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Výuka jazyků souvisí s mediální výchovou, z níž čerpá materiály k jazykovému vzdělávání a k rozvoji komunikačních dovedností. Výuka cizího jazyka pak má blízko i k dalším průřezovým tématům jako jsou „multikulturní výchova“, „výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech“, s nimiž se nezbytně prolíná. Bez jazykových znalostí je obtížnější pochopit

odlišné etnikum, komunikovat a žít společně s ním. Jen v Evropě existuje více než čtyřicet států. Naším vstupem do EU a nedávno i do Schengenského prostoru padly politické hranice mezi státy a znalost jazyků je prvořadým krokem ke vzájemnému porozumění a nekonfliktnímu soužití. Totéž platí i v mimoevropském měřítku. V předložené práci je věnována pozornost mediální výchově.

4 Mediální výchova

Mediální výchova je nové průřezové téma, které bylo do RVP v roce 2007 zařazeno vzhledem ke stoupající účasti jednotlivců i skupin na mediální komunikaci. V současné společnosti se vyskytuje velké množství informací zprostředkovaných masovými médii, a proto by bylo dobré, aby se žáci dokázali v mediální nabídce samostatněji orientovat, aby byla rozvíjena jejich schopnost kriticky a tvořivě nakládat s médii a s tím, co média produkují. Toto průřezové téma na úrovni základního školství zahrnuje prvotní poznatky a dovednosti týkající se médií a mediální komunikace. Mediální výchova se člení na tématické okruhy: okruhy receptivních činností a okruhy produktivních činností (MIČIENKA et JIRÁK, 2007).

Tematické okruhy receptivních činností zahrnují:

a. kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (žáci se učí kritickému vnímání zpravodajství i reklam, schopnosti rozlišit zábavná sdělení od společensky důležitých, hledat rozdíly mezi jednotlivými sděleními, která mohou být informativní, zábavní a reklamní)

b. interpretaci vztahu mediálních sdělení a reality (děti zjišťují, jak rozlišujeme jednotlivá sdělení a jaké jsou jejich funkce, snaží se rozeznat fikci od faktu, identifikovat společensky významné hodnoty – ať už v textu či zprávě)

c. stavbu mediálních sdělení (podle kterých kritérií jsou sestavovány zprávy a jaké jsou jejich principy)

d. vnímání autora mediálních sdělení (žáci identifikují postoje a názory, všímají si výrazových prostředků a jejich uplatnění pro vyjádření či popření názoru i pro záměrnou manipulaci)

e. fungování a vliv médií ve společnosti (žáci se dozví o faktorech, kterými jsou média ovlivněna, o způsobech financování médií, o vlivu médií a jejich roli v každodenním životě, ve společnosti, v politice, v kultuře).

Do produktivních činností řadíme:

a. tvorbu mediálního sdělení, kdy žáci vybírají a uplatňují výrazové prostředky za účelem vytvořit věcně správná a komunikačně vhodná sdělení

b. práci v realizačním týmu (žáci si nejprve vyhledají vhodné téma, následně si připraví scénář, nacvičí výstup a realizují jej - na závěr by nemělo chybět hodnocení jejich práce ve skupině).

Průřezové téma Mediální výchova přispívá ke schopnosti zapojit se do mediální komunikace. Umožňuje nejen rozvíjet analytický přístup k mediálním obsahům, ale také k nim zaujímat kritický postoj. Žáci se učí využívat médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času. Prostřednictvím mediální výchovy je dětem umožněno pochopit cíle a strategie vybraných mediálních obsahů. Dozvídají se, jak vznikají např. zprávy – ať už v tištěné či mluvené podobě, jak ovlivňují média každodenní život, jaká je role médií v demokratické společnosti a ve společenských situacích. Toto průřezové téma vede žáky k rozeznávání platnosti informací a jejich významu ve veřejné komunikaci.

K dalšímu pozitivnímu bodu Mediální výchovy patří rozvíjení komunikačních schopností zejména při veřejném vystupování a při stylizaci psaného a mluveného textu. Mediální výchova učí děti spolupracovat, využívat vlastních schopností k realizaci projektů a přizpůsobit se potřebám a cílům skupiny. Například ve školním časopise, při vytváření určité reportáže atp.

V souvislosti s médii je třeba zmínit pojem mediální gramotnosti a vysvětlit ho. Mediální gramotnost (BÍNA a kol., 2005) znamená schopnost jedince dokázat komunikovat pomocí nosičů slov, písmen, zvuků a obrazů. Žák by tedy měl být schopen pracovat s médii a rozumět jim, ať už se jedná o knihu, časopis, televizi, video, DVD atd.

Ve výuce francouzštiny je možno pracovat např. s časopisem *Amitié*, vydávaným společností FLP². Časopis je určen pro téměř všechny jazykové úrovně – A1, A2, B1, B2. Obsahuje naučné články, představuje jednotlivé francouzské regiony, frankofonní země, kvízy vztahující se k daným tématům. Nabízí i různé hry (doplňovačky, osmisměrky, křížovky apod.) pro začátečníky. Článek v časopise většinou slouží k navození diskuze, k doplnění slovní zásoby, k prohloubení již získaných vědomostí.

V nižších ročnících gymnázia zřídka pracujeme s knihou a to zejména proto, že knihy vyžadují větší slovní zásobu ze strany žáků a neobsahují dostatečné množství ilustrací, které by jim usnadnily pochopení textu. Pro děti je snazší pracovat s komiksem, který svými ilustracemi pomáhá žákům porozumět obsahu. Nejčastěji používanými médii jsou stále učebnice a pracovní sešity. V dnešní době už nabízejí velké množství aktivit, cvičení, textů, které jsou spojeny s francouzskými reáliemi a žáci se jejich prostřednictvím dozvídají o francouzské kultuře, získávají informace o geografii Francie atp. K nejoblíbenějším činnostem žáků během hodin francouzského jazyka patří práce s videoukázkami, jež jsou doplněny pracovními listy. V současnosti existují řady učebnic, které předpokládají použití videa či DVD při výuce francouzštiny - viz kap. 4.5.

4.1 Média a jejich rozdělení

Média nabízejí neurčenému množství lidí informace, vzdělání a náplň volného času – tedy zábavu.

Mezi média jsou řazeny noviny, knihy, časopisy, rozhlas, televize, počítačové hry, satelitní a kabelová vysílání a v neposlední řadě také internet. Jejich rozdělení je problematické. Jednou z nabízených možností dělení médií je dělení na specifická a nespecifická média. Mezi specifická média se řadí učebnice, pracovní sešit, doprovodná kazeta, mapy zemí cílového jazyka,

---

² FLP = Foreign language publications

čítanky nebo cvičebnice. Všechna výše zmíněná média byla vytvořena pro výuku, proto jsou nazývána specifickými. Zbylá média, která učitel použije v průběhu vyučování, jsou označena jako nespecifická.

Jiné dělení médií nabízí didaktik PROS (1999), který rozlišuje média primární, sekundární a terciární. Hlavním kritériem dělení v tomto případě je technika. Do první skupiny řadí Pros média jako je učebnice, pracovní sešit, noviny, časopisy a obrazový materiál. Tato média nejsou žádným způsobem spojena s technikou. Pros tvrdí, že tato média patří mezi nejvíce rozšířená. S technikou jsou částečně spojena média sekundární, která během výuky ovládá vyučující. Je to např. televizor, rádio, kazetový přehrávač nebo CD přehrávač. Terciární média se liší od sekundárních tím, že k jejich použití i žáci potřebují technický přístroj stejně jako vyučující (jako příklad zde můžeme uvést práci s počítači při hodinách IVT – informačních a výpočetních technologií).

Stejnou terminologii při rozdělení médií použila i Christa DÜRSCHIED (2001), ale kritériem nebylo technické zázemí. Oproti Prosovi do primárních médií zařazuje mluvenou řeč, mimiku, haptiku, gestikulaci a řeč těla. Do druhé skupiny řadí obrazy a písmo a v poslední skupině terciárních médií uvádí telegraf, telefon, kazetový přehrávač, rádio, gramofon, film, televizi. Dnes by bylo možné mezi terciární média zařadit ještě CD přehrávač, počítač a využití internetu. Telegraf a gramofon je možno naopak v současné době považovat za zastaralé a téměř nevyužitelné.

Jiným způsobem rozdělil média W. RIEDL na jazyková, písemná a technická (VRATIŠOVSKÝ, 2006).

Další možné dělení uvádí německý odborník Reinhold FREUNDSTEIN (VRATIŠOVSKÝ, l.c.) – rozlišuje média využitelná ve výuce na „Lehrmittel“ (média, která používá během výuky učitel – příkladem mohou být DVD přehrávače) a Lernmittel“ (média, která používá při svém učení žák – například pracovní sešit). Toto rozdělení mi však připadá poněkud komplikované, protože většina médií je používána jak učiteli, tak studenty.

Jiné a pravděpodobně asi nejvýstižnější rozdělení médií je na základě způsobu žákova vnímání (ERDMENGER, 1997).

Média vnímaná prostřednictvím :

- zraku se označují jako vizuální
- sluchu se označují jako auditivní
- zraku i sluchu se označují jako audiovizuální.

Do skupiny vizuálních médií je řazen projektor, obrazový materiál, kresby, malby, mapy, grafy, plány měst, gramatické tabule, tabule slovní zásoby. Mezi auditivní média lze zařadit kazetový přehrávač, kazety, CD přehrávač, CD, rádia a v současnosti už téměř nepoužívaný gramofon (v dnešní době jde sice o raritu, nicméně jsou školy, kde se tento druh média stále ještě využívá). Funkci auditivní mohou plnit ale i některá média, která spadají do třetí skupiny médií – jako třeba video nebo počítač. Tuto skupinu představují prostředky audiovizuální.

Věda a technika se rozvíjejí rychlým tempem a školy vybavují učebny audiovizuálními prostředky a vytvářejí technické zázemí pro učitele i studenty. Audiovizuální média jsou využitelná téměř ve všech vzdělávacích oblastech, které RVP vymezuje. Dobře lze médií využít ve výuce jazyků nejen cizích, ale i v jazyce mateřském.

4.1.1 Televize

Mezi nejrozšířenější masová komunikační média patří televize - médium, které díky možnosti audiovizuálního působení na diváka disponuje velmi účinným nástrojem k ovlivňování veřejného mínění, názorů lidí, jejich postojů a hodnot. Televizní vysílání může být prostředkem k šíření informací, osvěty a vzdělanosti, avšak nese s sebou i vážná nebezpečí. Až příliš často je v televizním vysílání zobrazováno násilí, uváděny jsou programy nevalné úrovně a reklamy, které jsou kvůli komercializaci lidem vnucovány. Oprávněně vznikají obavy z možných negativních vlivů na mládež a její vývoj.

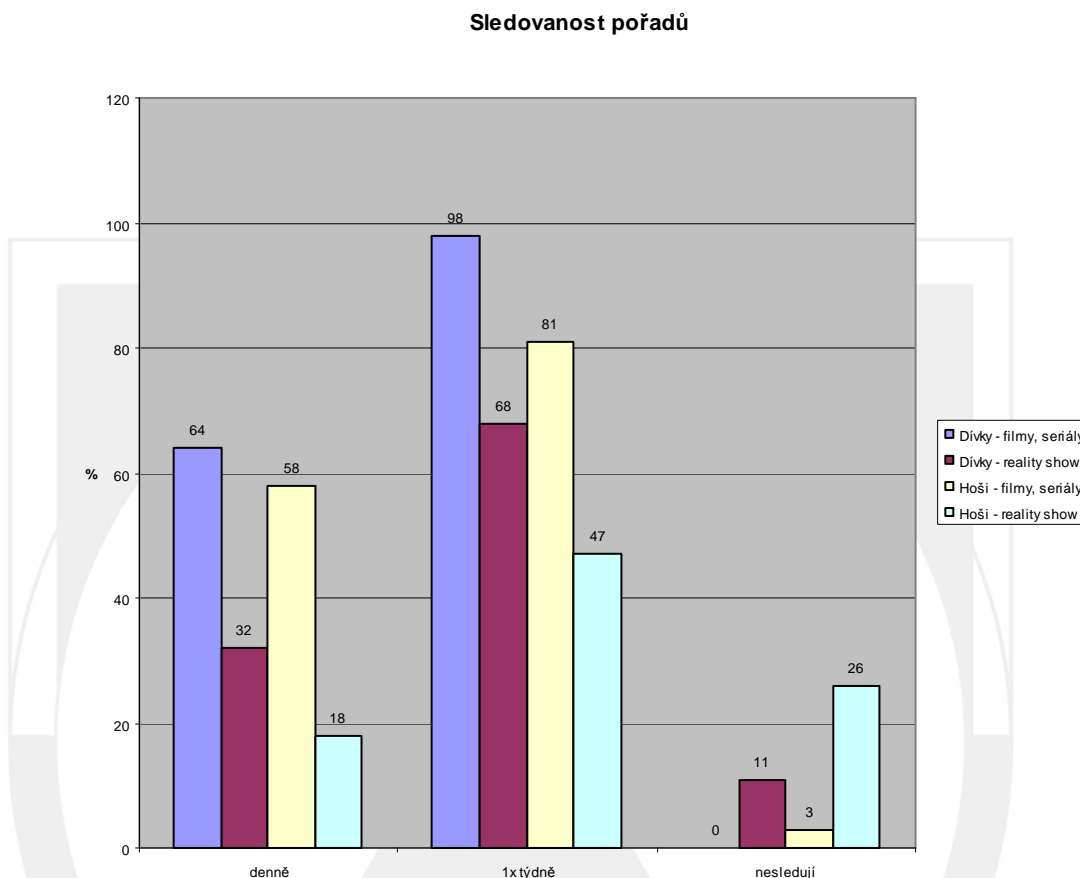
Protože v současnosti není možné se kontaktu s médii vyhnout, je třeba, aby učitelé přijali úkol učit děti s médii zacházet. Proto byla mediální výchova zařazena do Rámcového vzdělávacího programu.

Na základě provedeného šetření o sledovanosti televizních programů v České republice v roce 1997 bylo zjištěno, že děti tráví před televizní obrazovkou průměrně 2 hodiny 10 minut denně. Nejdelší čas byl naměřen u chlapců, kdy čas strávený před televizní obrazovkou představoval 9 hodin, u dívek bylo naměřeno 10 hodin. Nejvyšší průměrný čas u chlapců je 5 hodin 35 minut, u děvčat 8 hodin 20 minut. Na základě provedených výzkumů je možné zkonstatovat, že sledovanost televize stále stoupá oproti jiným aktivitám volného času.

Ze sledovaného souboru žáků vyplynulo, že 64 % dívek a 68 % hochů sleduje televizi každý den. Děti, které stráví před televizní obrazovkou méně než dvě hodiny denně, je 48 %. Méně než jednu hodinu denně tráví díváním se na televizi 9% dívek a 18% chlapců. Děti (dívek i chlapců) sledujících televizi průměrně více než tři hodiny, denně je 19%. Pro přehlednost uvádím sloupcový graf, kde jsou výsledky výzkumu názornější.

Obr.1

(orig. L. Pašková)

Vysokého zájmu dětí a mládeže o sledování televizních programů lze využít i při výuce. Vyučující dále může jejich případné negativní vlivy eliminovat. Toho lze dosáhnout například doporučováním vhodných pořadů pro žáky, diskutováním o různých televizních pořadech či tématech, která jsou zpracovávána. Nabídka českých programů byla rozšířena o televizní vysílání kurzů francouzštiny pro děti i pro dospělé. Současně by měl žáky naučit, aby nepřijímali informace bez jakéhokoli ověření jejich pravdivosti a věrohodnosti.

Díky moderním technologiím je možné získat nahrávku různých pořadů, se kterými lze následně pracovat v souladu s cílem vyučovací hodiny. V hodinách cizích jazyků lze využít také autentických dokumentů, které nevznikly za účelem výuky. Vyučující vybere několikaminutovou ukázkou a připraví

pracovní list nebo otázky, na které žáci budou hledat odpovědi. Vyjmenují předměty, věci, nástroje, které mohli v průběhu ukázky zaregistrovat. Budou například popisovat prostředí, ve kterém byl film natočen. Žáci tímto způsobem poznají krajiny, zvyky, odchylky ve výslovnosti atp.

4.1.1.1 Televizní program TV5

Nejznámějším kanálem, který je určen pro výuku FLE³ je **TV5**. Vzhledem k důležitosti TV5 je věnován následující odstavec právě tomuto francouzskému kanálu.

TV5 – francouzská televizní stanice vznikla v roce 1984. Na jejím vzniku se podílelo 5 veřejnoprávních stanic – TF1, Antenne 2 (aktuální název France 2), France 3, belgická stanice RTBF (la Radio Télévision Belge de la Communauté Française de Belgique) a švýcarská stanice SSR (Société Suisse de Radiodiffusion). Tento kanál vysílající ve francouzštině je možné sledovat téměř kdekoli na světě. Jako doplněk k vysílání nabízí titulky v šesti jazycích – francouzštině, angličtině, arabštině, španělštině, portugalštině a holandštině. V lednu 2006 se stanice přejmenovala na TV5 MONDE. Nabízí aktuální informace z celého světa lidem téměř na celém světě. Více než 135 milionů domácností může sledovat TV5 – buď pomocí satelitu nebo kabelového vysílání 24 hodin denně, a to ve více než 165 zemích. TV5 nabízí divákům (frankofilům, pedagogům, studentům atp.) to nejlepší z frankofonních televizních stanic - jazykové hry, diktáty, lingvistické zdroje informací - např. slovníky, videoukázky, transkripce jednotlivých reportáží, pracovní listy i listy metodické atd. Zajímavé a podnětné sekvence lze najít zejména v pořadu „7 jours sur la planète“. Každou sobotu jsou na internetových stránkách k dispozici tři nové sekvence, ke kterým jsou připraveny pracovní listy pro žáky s různou úrovní francouzštiny – A1, A2, B1, B2 a také metodické listy pro vyučující – viz příloha č.1. Nechybí zde ani fonetický přepis a krátké

---

³ FLE = Français langue étrangère – Francouzština - jazyk cizí

resumé. Programu TV5 jsem využila jako inspiraci v přípravě pracovních listů. Následující strana diplomové práce zobrazuje úvodní list TV5, který se zobrazí při otevření internetových stránek www.tv5.fr.

4.2 Mediální výchova v zahraničí

Koncepce audiovizuální výchovy není u nás dosud uspokojivě rozpracovaná. Ve světě však existují mnohé varianty, ze kterých by bylo možné vycházet nebo se jimi nechat inspirovat.

V rámci Evropské unie představuje pravděpodobně nejznámější instituci zaměřenou na filmové vzdělávání a výchovu **Britský filmový institut** (BFI), který úzce spolupracuje s britským školským systémem. Svou podobu tato spolupráce našla především na specializovaném webu www.filmeducation.org. Je to nevládní organizace finančně podporovaná filmovým průmyslem, kde učitelé mohou uspokojit svou poptávku po didaktických nástrojích a materiálech. Mnohé z nich (např. metodické listy pro učitele základních či středních škol) jsou k dispozici zdarma. Zajímavé je, že nad projektem převzaly patronát i některé osobnosti britského filmu, dobře známé a populární také v Čechách, např. režiséři T. Gilliam a D. Boyle.

Švédsko ustanovilo spolupráci kina a školy v roce 1985. Velkou roli zde hraje Švédský filmový institut a filmová výuka znamená alternativu ke schematickému zdůrazňování negativního vlivu médií.

Z bývalých zemí východního bloku se vymyká **Maďarsko**, které od školního roku 2003/2004 zavedlo do škol jako samostatný předmět Pohyblivý obraz a mediální gramotnost. Kombinuje frontální výuku s praktickými cvičeními, školy spolupracují s médii a kiny, výuka se často přesouvá i mimo zdi školní budovy a učitel má velkou svobodu v koncipování vyučovací hodiny. Týká se všech čtrnáctiletých žáků základních škol a sedmnácti a osmnáctiletých studentů gymnázií.

Ve **Francii** platí od roku 1988 zákon o výuce některých druhů umění. Vyučování je rozděleno na část historickou, teoretickou a praktickou. Zahrnuje hudbu, výtvarné umění, divadlo, tanec, film a média. Umělecká výchova je součástí povinné školní docházky i středoškolské výuky. Mediální část výuky zajišťuje Kontaktní výukové centrum pro informační média, které spadá pod ministerstvo školství.

Předchozí odstavce zachycují mediální výchovu v některých zahraničních zemích. V následující části je nastíněn vývoj audiovizuální výuky v České republice. Samotný pojem mediální výchova se do českého školství dostává až v souvislosti s Rámcovým vzdělávacím programem.

4.3 Koncepce audiovizuální výuky v Čechách

Počátky audiovizuální výchovy v Čechách jsou spojeny s filmem, neboť ten představoval na počátku minulého století jediné audiovizuální médium u nás. K systematické práci s filmem docházelo již od 30. let minulého století, většinou se však jednalo o projekce filmů populárně naučných, nikoli uměleckých. Film byl využíván i jako učební pomůcka. Od roku 1946 až do roku 1989 byla organizována školní představení. Koncepce výuky filmem a sepětí zhlédnutého představení s obsahem učiva byla však zpočátku nedostatečně zpracovaná.

Lepší situace nastala v polovině 60. let, kdy začaly vznikat tzv. Filmové kluby mládeže jako pobočky filmových klubů pro dospělé. Cílové skupině 13-15 let byly promítány významné filmy z dějin kinematografie (v běžné distribuci mládeži nepřístupné) s lektorským úvodem, případně doplněné rozborem a diskusí. Normalizační 70. léta tyto aktivity narušila, přesto si milovníci kinematografie dokázali najít jisté alternativy (např. Filmový podnik hlavního města Prahy nabízel abonentní cyklus pro studenty středních škol). V polovině 80. let byla znovu objevena aktivita hnutí filmových klubů, tentokrát pod názvem Dětské filmové kluby, které byly zakládány především při Domech pionýrů a mládeže. Dětské filmové kluby organizovaly filmové projekce zaměřené na žáky základních škol ve věku 6 – 14 let. Promítaly se starší dětské filmy vypůjčované ze zvláštního fondu Filmového archivu. Protože však nedošlo ke sjednocení metodiky, skončila tato aktivita po roce 1989 (spolu se zánikem Domů pionýrů). Otevření se světu po Sametové revoluce přineslo z hlediska využití audiovizuálních prostředků ve výuce řadu nových možností.

4.4 Audiovizuální prostředky ve výuce

Učitel má na výběr mnoho vyučovacích metod a didaktických pomůcek. Sám rozhoduje o počtu vyučovacích hodin, které probírané látce chce a může věnovat. S vývojem vědy a techniky se nabízí možnost širšího využití nových technologií – dataprojektorů, DVD přehrávačů a jiných multimédií. Neměli bychom však zanevřít ani na starší didaktické prostředky, které byly uvedeny na trh již před několika lety – např. videorekordér či kamera (jejichž hlavní výhodou je především relativně nízká pořizovací cena – musíme ovšem počítat s nižší kvalitou záznamu). Žáky lze nafilmovat za pomoci kamery, stejně jako prostřednictvím novějších digitálních prostředků. Škola takové pomůcky většinou už vlastní.

Audiovizuální prostředky vyučující může použít k nezbytné **motivaci** žáků, k výkladu látky, k jejímu opakování, k navození odpovídající atmosféry ve třídě, k obohacení slovní zásoby. V konkrétním případě výuky francouzštiny pak lze přiblížit realie (civilisation), frankofonní země, zvyky ve Francii atp.

Jak už bylo v mnoha případech dokázáno, vizualizace nám usnadňuje zapamatování a urychluje učení. Paměťová stopa se při použití audiovizuálních prostředků obnovuje snadněji. Dětem pomůže více názorná ukázka či obraz než popis, i kdyby byl podrobný a přesný.

David MEIERS (2000), ředitel Centra akcelerovaného učení ve Wisconsinu, využíval v učení, stejně jako Owen Caskey z texaské univerzity, obrazotvornost a dosáhl o 12% lepších výsledků než ti, kteří vyučovali klasicky. „Retence byla vyšší až o 26 %. Vše, co známe, je zpracováno v nejdokonalejším smyslovém stroji – naší hlavě.“

U dětí je snadnější vybavit si konkrétní věci než věci abstraktní. Proto by měl vyučující opírat učení zejména o smysly dětí, aby si snadněji vybavovaly informace, které získají právě prací s názornými ukázkami i s videoukázkami.

Na důležitost využití smyslů ve výuce poukázal už Jan Amos Komenský v díle *Didactica Magna*. Použijeme-li ve výuce více smyslů, učení je efektivnější a rychlejší.

„Když je to možné, necht' vše je vnímáno všemi smysly, věci viditelné očima, věci slyšitelné ušima, věci čichatelné nosem, věci chutnatelné jazykem. Nic není v rozumu, co nebylo ve smyslech.“⁴

Učitel by se neměl spokojit s pouhým výkladem látky bez ilustračních záběrů, s pouhým popisem např. hlavního města Francie, když k dispozici mu jsou mnohé audiovizuální prostředky, jejichž pomocí umožní dětem zhlédnout a přiblížit probíranou látku.

Při práci s videoukázkami dochází k zapojení dvou nejdůležitějších smyslů zároveň – sluchu a zraku. Při zpracování audiovizuálních vjemů a následné komunikaci jsou zapojeny obě mozkové hemisféry, které jsou do jisté míry funkčně odlišné, přestože fungují koordinovaně a integrovaně. „Pravá hemisféra zajišťuje vnímání zrakových a sluchových podnětů, především neverbálních, zpracování podnětů emotivního charakteru, vnímání rytmu a primární zaměření pozornosti. Umožňuje komplexní zpracování a hodnocení vnímaných informací, tj. globální neverbální orientaci v prostředí.“ (VÁGNEROVÁ, 2002) Naproti tomu hemisféra levá umožňuje analytické zpracování informací. Je nezbytná pro rozvoj logického, abstraktního myšlení a řešení problémů. Z toho je tedy patrné, že se výuka pro žáky stává celkově zajímavější a především efektivnější, využije-li pedagog během výuky například zvukem doplněné videoukázky.

Děti se snadněji učí a získané informace zůstanou uchovány v jejich dlouhodobé paměti za předpokladu, že jim učitel připraví vhodné podmínky pro učení např. využíváním audiovizuálních pomůcek v hodinách francouzského jazyka. Paměť se dělí podle délky uchování zapamatovaného na krátkodobou a dlouhodobou; dále podle formy ukládání informací na vizuální, akustickou a sémantickou (ukládání významu informace). „Paměť je schopnost uchovávat a používat zkušenost a současně proces vštěpování, uchovávání a vybavování zkušenosti.“ (PLHÁKOVÁ, 2004) Snadněji se žákům vybavují

---

⁴ Komenský, J.A.: Velká didaktika. In: *Vybrané spisy Jana Amose Komenského*. 1. svazek, Slovo úvodní – Úvod prvního svazku. Praha: SPN, 1958.

informace v případě, že je mohou spojit s konkrétní představou, prožitkem či ukázkou – tedy kupříkladu s částí dokumentárního filmu či jiným audiovizuálním záznamem.

Úzce s uchováním informací souvisí také podmínky, metody a strategie učení. Těm bude věnována pozornost v další části diplomové práce.

Pro vyučování cizích jazyků existuje pět přístupů:

a. Tradiční metoda - její počátky spadají do období Antiky. Postavení učitele do centra pozornosti je charakteristickým prvkem tradiční metody. Vyučující je tím, kdo vytváří model znalosti – např. slovíčka, gramatiku atp. a ty poté dále předává svým žákům. Metoda spočívala zejména v osvojení slovní zásoby na základě práce s textem (mnohdy byly texty náročné - filozofické). Nevýhodou tradiční metody je neaktuálnost. Jazyk se vyvíjí, s rozvojem vědy a techniky vznikají neologismy, a proto je dobré nevycházet pouze z antických filozofických textů, ale aktualizovat je. Mezi další negativní bod této metody patří i to, že není u žáků rozvíjena schopnost kreativního jazykového myšlení.

b. Přímý postup

V důsledku rozvíjejícího se cestovního ruchu byla přímá metoda úspěšná zejména na konci 19. a 20. století v Americe a v Evropě. Cílem této metody je naučit lidi jednotlivým větám a jejich kvalitní výslovnosti aniž by bylo použito písemného projevu. Tato metoda kladla důraz na mluvený projev. „Velkým propagátorem této metody byl Maxmilián Berlitz“ (MARTINEZ, 1996), který byl zakladatelem několika výukových center a rovněž se zasadil o rozvoj přímé metody na území Francie i Švýcarska. Z důvodu nedostatků (např. neznalost gramatiky, schopnost reagovat pouze v určitých situacích atp.) tato metoda ustupuje do pozadí, ale díky ní se právě na území výše zmíněných zemí vyvinula aktivní metoda (méthode active), která byla „zlatou střední cestou“

mezi metodami tradičními a přístupem přímým. Žáci získávají vědomosti na základě praktických zkušeností v komunikačních situacích.

c. Přístup komunikativní

S komunikativním přístupem se poprvé setkáváme v období 70. letech 20. století. K rozvoji tohoto přístupu přispělo Evropské společenství (ES). Specialisté ES hledali metodu, která by zohledňovala všechna specifika žáků, a pomocí které by si žáci cizí jazyk rychle a správně osvojili. Tato metoda klade důraz na schopnost komunikace. Centrum dění představuje žák. Funkce učitele spočívá ve vysvětlování gramatických jevů, pouček a v předávání učebních materiálů žákům.

d. Metoda audio-orální

Tato metoda byla používána zejména za druhé světové války, kdy se vojáci potřebovali rychle naučit základům cizích jazyků z důvodu porozumět zprávám protivníků. Důraz v rámci audio-orální metody byl kladen na poslech (nejčastěji na magnetofonové pásce) a následnou reakci. Výuka cizího jazyka se opírala i o strukturální cvičení, ve kterých si žáci upevňovali získané vědomosti.

e. SGAV (structuro-globale-audiovisuelle) je metodou z konce 50. let, která nejdříve využívala magnetofonové pásky, diapozitivy a v pozdější době také televizní vysílání. Díky této metodě se žákům předávají další znalosti týkající se kultury, historie atd. Příprava takovéto výuky je ale pro učitele náročná, především časově. Také ne vždy se podaří nalézt vhodný televizní pořad, se kterým by se dále mohlo pracovat. Rozvoj internetu s sebou přinesl další možnost nalézt vhodná audio-vizuální cvičení, která se dají v hodinách použít.

f. Metoda audio-vizuální

Audio-vizuální metody se začaly rozvíjet v 50. letech 20. století. tyto metody rozvíjejí především dvě země, a to Spojené státy americké a Francie. Podstatou této metody je, využití poslechových a obrazových materiálů při výuce. Učitel tak do výuky zapojuje další smysly, zrak a sluch.

Každý z přístupů má stránky pozitivní a negativní. Vzhledem k tématu diplomové práce je věnována pozornost zejména metodě audiovizuální.

4.5 Metody práce s audiovizuálními prostředky

Při výuce cizích jazyků lze využít různých výukových metod, pomůcek, cvičení a aktivit. V žádné hodině by nemělo být zapomínáno na motivaci, která je velmi důležitá. Audiovizuální prostředky (dále AVP) mohou sloužit jako motivační prvek, prostředek k výkladu nové látky, k zopakování a procvičení již probrané látky či k navození řízené diskuse. Důležité je motivovat žáky a udržet jejich pozornost. Je možné toho docílit používáním různých forem práce při vyučování. Přestože se v moderní době prosazují alternativní metody výuky, nelze se obejít bez klasického frontálního vyučování. Pracovat s videoukázkou lze ve všech etapách výuky: v části expoziční, aplikační i opakovací.

V expoziční části se žáci mohou seznámat s novou látkou – při výuce francouzštiny např. s hlavním městem Francie, s jednotlivými francouzskými regiony nebo s kulturními událostmi, které se staly ať už ve Francii či ostatních frankofonních zemích. Zde je nutné poznamenat, že se žáci prostřednictvím dané látky do jisté míry seznamují i s jazykem. Žáci si po odvysílání ukázky na základě svých poznatků udělají do sešitu poznámky k tématu a uvedou příklady. Poměrně dobře by bylo možné využít např. nahrávky, na které někdo nakupuje na trhu ovoce a zeleninu. Žáci poslouchají a na základě záběrů poznají, jak se to či ono ovoce nebo druh zeleniny nazývá. Společně si poté vlepí názvy ovoce a zeleniny do sešitu spolu s obrázky, které má učitel předem

připraveny. Žáci nejenže slyší a vidí názvy, ale také se seznamují se životem ve Francii.

V aplikační etapě, kdy žáci znají látku z předchozí hodiny (popř. z úvodní části hodiny) si na základě videoukázky procvičují zadané úkoly – např. při pracovním postupu. Žákům jsou vysvětlena základní pravidla při tvoření pracovního postupu – tím si osvojují slovní zásobu týkající se zvoleného tématu. Následně je jim promítnuta videoukázka bez zvuku. Poté sestavují pracovní postup pouze na základě obrazových vjemů. Tímto způsobem se upevňují paměťové stopy.

V etapě opakovací lze pustit videoukázku, která shrnuje látku osvojenou v posledních hodinách cizího jazyka. Je-li hodina nebo několik hodin věnováno tématu restaurace a jídlo v rámci, kterého se probírá použití dělivého členu, je možné použít videoukázku z prostředí restaurace, kdy žáci uslyší objednávku hostů v restauraci, uvidí i způsob stolování a zopakují si fráze spojené s tímto tématem. Znovu si zopakují, že ve Francii je důležitou částí oběda i večeře, předkrm (l'entrée), sýr (le fromage), dezert (le dessert). Zopakují si věty, které se používají při požádání o účet. Během videoukázky mohou zjišťovat, která z naučených slovíček se v rozhovoru vyskytla, které předměty byly umístěny na stole atp.

Výukové metody vhodně kombinujeme v závislosti na probírané látce a jejím množství. V dnešní době je velmi často užívána **dialogická metoda**, to zejména v případě, kdy už žáci mají určité zkušenosti a znalosti. Tuto metodu používáme, protože si díky ní ověříme znalosti žáků, zapojíme je do činnosti, zjistíme snadno, zda dávají pozor při vyučování a rozumí-li probíranému tématu. Sledování videoukázek je mimořádně vhodnou pomůckou pro zahájení diskuze, pro výklad a snadnější zapamatování probírané problematiky.

V nových řadách učebnic pro výuku cizích jazyků (pro francouzštinu např. Extra, Connexions, Et toi?, Taxi) se stále častěji předpokládá práce s audiovizuální technikou. Propojení obrazu a zvuku má v některých případech větší schopnost upoutat pozornost žáků než výklad učitele nebo práce s knihou.

Použitím audiovizuálních pomůcek lze u žáků vyvolat emoce, na jejichž základě si později látku vybavují snadněji. Objevují se stále nové technologie, se kterými lze při vyučování pracovat, a jež lze využít. Nové učebnice, které počítají s využitím audiovizuálních prostředků, jsou koncipovány dle požadavků Rámcového vzdělávacího programu na schopnost žáků umět s médii pracovat. Obsahy učenic reagují na vyvíjející se společnost a pomáhají rozvíjet klíčové kompetence žáků. Média tvoří neodmyslitelnou část lidského života. Žáci se učí pracovat s informacemi, které nám média přinášejí, rozumět jim a vhodně je využívat. V další části jsou zmíněny odkazy na internetové stránky, kterých by vyučující francouzského jazyka mohli v hodinách využít.

www.tv5.fr

www.wanadoo.fr

www.edufle.fr

www.lepointdufle.net

www.bonjourdefrance.com

www.francofil.net

Internetové stránky mohou posloužit i jako zdroje gramatických cvičení. Mezi takové stránky patří například:

<http://www.didieraccord.com>

<http://www3.unileon.es/dp/dfm/flenet/grammairecours.htm>

<http://www.lepointdufle.net>

<http://www.francaisfacile.com/exercices/index.php>

5 Strategie učení cizích jazyků

Strategie učení cizích jazyků byly definovány a rozděleny odborníky do několika skupin na základě různých hledisek. V osmdesátých letech to byli zejména STERN a RUBIN, kteří se zabývali strategiemi učení. Později i NAIMAIN a jeho pracovní kolektiv. Klasifikace strategií se postupně vyvíjela. Mezi nejdůležitější patří rozdělení strategií učení podle Oxforda, ve kterém je použita terminologie Rubina a způsoby učení jsou rozděleny na **přímé** - viz příloha č.2 a **nepřímé** - viz příloha č.3 a podle O'MALLEY(HO) a CHAMOT(A), který používal názvy **kognitivní** nebo-li poznávací, **metakognitivní** a **socio-afektivní** - viz příloha č.4 (in CYR, 2006).

Oxford v rámci **strategií přímých** rozlišoval **strategie mnemotechnické**, při kterých dochází k vytváření duševních propojování, kdy žák třídí, asociuje a dává do souvislostí učební látku. Do mnemotechnických strategií učení cizího jazyka patří i podpora obrazového materiálu a zvuku, při jejichž používání je žák schopen sestavit sémantické pole, použít klíčová slova a v paměti si propojení zvuků a obrazu uložit. K mnemotechnickým strategiím náleží pravidelné opakování. Poslední složkou, kterou Oxford řadí do přímých mnemotechnických strategií, je uvedení získaných vědomostí do praxe a spojení s prožitkem z mechanické činnosti.

Vedle mnemotechnických strategií učení Oxford rozlišuje **strategie kognitivní**, které spočívají v praktikování cizího jazyka – v našem případě francouzštiny. Žák opakuje, nahlas vyslovuje, procvičuje písemnou podobu jazyka, je schopen rozeznat výrazy a zákonitosti francouzského jazyka, které následně kombinuje a používá v autentických situacích (např. při výměnném pobytu). Mezi kognitivní strategie je také řazeno přijímání a předávání zpráv, kterým je žák schopen rychle porozumět, zpracovat je a předat dál. Analýza a přemýšlení tvoří součást kognitivních strategií, při kterých žák dedukuje, analyzuje výrazy, porovnává s jiným cizím jazykem. Žák překládá a transferuje informace. Kromě používání jazyka, přijímání a předávání zpráv, analyzování

a přemýšlení v rámci kognitivních strategií žák vytváří struktury, tzn. dělá si poznámky, shrnuje informace a podtrhuje ty nejdůležitější.

Jako třetí typ přímých strategií Oxford vyděluje **strategie vyrovnávací**, kdy žák inteligentně odvozuje poučky a gramatická pravidla za použití lingvistických indicií. Mezi vyrovnávací strategie patří i schopnost překlenout prázdná místa (lacunes) v písemném či ústním projevu, a to buď použitím prvního cizího jazyka, nebo za pomoci jiné osoby, pomocí mimiky nebo gest, anebo je možné se komunikaci zcela vyhnout. Do vyrovnávacích strategií se řadí i výběr tématu konverzace, dále přizpůsobení či pozměnění zprávy, vymýšlení slov a schopnost parafrázovat.

Nepřímé strategie učení rozdělil na metakognitivní, afektivní a sociální. První skupina **metakognitivních strategií** spočívá v zaměření se na učení, během kterého žák zkoumá učební látku a zároveň se snaží vytvořit pojítka mezi tím, co zná a novou látkou. Mezi tyto strategie patří také plánování a uspořádání procesu učení. V rámci fázování učebního procesu žák objevuje, jak se naučit cizímu jazyku, organizuje, klade si cíle, rozpoznává jazykové úkony, procvičuje je a hledá příležitosti k uvedení cizího jazyka do praxe. Součástí metakognitivních strategií je také zhodnocení – žák sám sebe kontroluje a zároveň hodnotí (autoevaluuje).

Další strategie vyčleněné v rámci nepřímých strategií učení se nazývají **strategie afektivní**. Mezi ně řadíme snižování úzkosti (toho lze docílit relaxací, hlubokým dýcháním nebo meditací), povzbuzování sebe samého (mezi takové strategie patří poblahopřání sobě samému, riskování a odměna) a měření emočního pulsu, při kterém je věnována pozornost tělesné schránce žáka (používá se kontrolní seznam daných úkonů, psaní deníku a dělení se o pocity).

Jako poslední typ strategií Oxford uvádí **strategie sociální**. Ty spočívají v kladení otázek (ověřování si informací, žádost o vysvětlení a také v rámci otázek žák vyžaduje korekci), ve spolupráci s ostatními (ve dvojici či

s rodilými mluvčími) a v pěstování empatie (žák se otevírá kultuře jiného jedince a stává se vnímavým vůči citům a myšlenkám druhého).

6 Využití AVP ve vyučovací hodině

Ve vyučování je možné použít pedagogického či autentického dokumentu. Za autentický dokument můžeme považovat tisk [(ekonomický, politický, tisk pro děti), rádio, píseň (populární, vážná hudba), literaturu (román, báseň, bajka), video (film, reportáž, reklama)]. V této kapitole jsou uvedeny pořady, autentické dokumenty, kterých i přestože nebyly natočeny s didaktickým cílem, lze využít v hodinách cizích jazyků nebo i jazyka mateřského. Vzhledem k postavení filmu v dnešní společnosti a jeho vlivu, považuji za vhodné mu věnovat více pozornosti než ostatním pořadům. Žáci by se v rámci mediální výchovy měli seznámit se vznikem a vývojem filmu.

COMPTE (1993) říká, že audiovizuální prostředky nabízejí pedagogům nové metody a strategie učení cizích jazyků. Mění obvyklé složení vyučovací hodiny.

„La vidéo offre autre chose: la vitesse, la complexité, la variété d'un bain linguistique avec un accès privilégié, puisque médiatisé par les éléments non verbaux et techniques qui compose le message vidéo.“

6.1 Televizní pořady

Z programů, které jsou nabízeny televizními stanicemi, lze ve výuce využít:

6.1.1 Vzdělávací pořady – kurzy

Do těchto pořadů patří zejména kurzy cizích jazyků a televizní vysílání pro školy, které jsou vysílány na ČT2 (nabízí poměrně obsáhlý výběr těchto pořadů - z francouzských je to například „Pique-nique“. Využít lze i programů, které jsou nabízeny již zmíněnou TV5, kde má učitel možnost vybrat obtížnost jednotlivých pořadů na základě úrovně znalostí žáků – viz kap. 4.1.1.

6.1.2 Populárně naučné, dokumentární programy, reportáže

I když tyto pořady nejsou přímo koncipované pro výuku, jejich cílem je vzdělávat, informovat a poučit diváky. Ve výuce jazyků lze takových ukázek použít k rozšíření slovní zásoby, k navození diskuse, k popisu, k upevňování jazykových znalostí a slovesných vazeb atd. Ve Francii existuje zajímavý pořad pro děti, který se jmenuje „C'est pas sorcier“, a který je dětskému publiku přizpůsoben. Tento pořad je možné sledovat na kanále France 3 každý den od 16:55. C'est pas sorcier nabízí žákům i učitelům prohloubení znalostí a zároveň rozšíření slovní zásoby v oblasti vědy a techniky. Tento pořad má k dispozici laboratoř, která jezdí zkoumat různé přírodní jevy a úkazy. Jazyková i znalostní úroveň je přizpůsobena žákům na 2. stupni ZŠ. Tohoto pořadu lze, ale využít i ve vyšších ročnících při výuce studentů na SŠ s úrovní francouzštiny A2, B1. Ve Francii je možné sledovat i další programy, které jsou speciálně adresovány dětem – „Piwi“ a „Canal J“, z nichž je taktéž možné vybrat a nahrát některé ukázky.

6.1.3 Kulturní pořady

Při výuce jazyků je vhodné výběr pořadů cíleně směřovat na kulturní realie zemí, jejichž jazyk je vyučován - ve francouzštině to mohou být kupříkladu divadelní představení francouzských autorů, hudební koncerty frankofonních zpěváků a skupin nebo jejich záznamy, televizní zpracování francouzských literárních děl i poezie. Zřídka jsou kulturní pořady adresovány přímo žákům 2. stupně základní školy. Nezbyvá tedy - v případě záznamu - než aby pedagog dané pořady předem zhlédl a nejvhodnější z nich následně žákům doporučil.

Televizní pořady je možné sledovat v mimoškolním čase ve skupinách a následně pak ve škole lze o pořadech s žáky pohovořit, okomentovat je, nechat žáky vyslovit svůj názor, sdělit své pocity a především rozvinout diskusi. Při tom se žáci naučí posuzovat kvalitu pořadu, naučí se konstruktivní diskusi, pokud se bude používat cizí jazyk, pak si i upevní slovesné vazby,

zdokonalí si výslovnost, obohatí svou slovní zásobu, naučí se formulovat svůj názor. Televize občas vysílá pořady ve francouzštině, které jsou opatřené titulky. Při kombinaci obrazu, zvuku a titulků žáci vnímají děj, mluvené slovo a zároveň jeho písemnou formu. Na základě zapojení několika smyslů tak dochází k upevňování zásad francouzského jazyka – ortografie, fonetiky, gramatiky a k rozšiřování slovní zásoby.

Při výuce je možné například sledovat záznam bez zvuku a nechat žáky děj dabovat, pedagog může zakrýt titulky a žáci slyšené slovo zapisují atp.

6.1.4 Vědomostní soutěže

Vědomostní soutěže patří mezi oblíbené relaxační pořady, při kterých si žáci mohou ověřit své znalosti z různých oborů. Soutěže je možné např. sledovat v televizi nebo je se žáky připravit.

Při sledování soutěží nemusí zajímavé momenty, které lze využít ve výuce, vybírat pouze učitel, ale i žáci. Každý jedinec totiž vnímá soutěžní pořad a reakce publika jiným způsobem. Co se může zdát zajímavé učiteli, nemusí být zajímavé pro žáka a naopak. Zapojením do výběru ukázek jsou žáci motivováni a aktivizováni. Je možno pověřit jednoho ze žáků, aby to byl on, kdo poukáže na pasáže se zajímavým chováním publika, s gesty a s mimikou jednotlivých diváků, popř. i soutěžících.

Žáci mohou v rámci výuky francouzského jazyka zachytit a popsat nálady a emoce, které u publika v průběhu soutěže pozorují (např. jásot, chmury, smutek, radost) a tím si procvičit tvary adjektiv v rodě mužském, ženském, v singuláru nebo plurálu. U soutěžících je možné se zaměřit na jejich vystupování, na způsob vyjadřování a na jazykové prostředky, které používají.

Při vlastní přípravě soutěží lze jistou inspiraci získat z vědomostních pořadů pro dospělé např. Code de la route.

Pořad zhlédne pedagog společně se žáky, následně ho s nimi probere a získané informace mohou být součástí otázek připravovaných soutěží. Ty mohou být zaměřeny např. na francouzské reálie. V rámci připravování soutěže

dojde k rozvíjení komunikačních schopností žáků ve francouzštině, naučí se spolupracovat a upevní si získané vědomosti. Soutěžní otázky se musí týkat látky, která již byla s žáky probrána. Zopakují si probranou tak látku a naučí se prokázat své znalosti a vědomosti. Děti jsou od přírody soutěživé a rády vítězí, je možno využít jejich hravosti a zařadit soutěž do vyučování. Žáci se naučí pohotově reagovat i pod jistým psychickým tlakem, kontrolovat své chování a čelit různým situacím. V případě, že půjde o soutěže mezi skupinami, dítě bude rozvíjet jednotlivé kompetence – např. komunikativní – bude nuceno správně formulovat odpovědi. Při nesprávně a nepřesně formulované odpovědi by mohlo dojít k nedorozumění, ke „zbytečné“ ztrátě bodu a třeba i k prohře. Děti se naučí akceptovat prohru, vítězství, zvládat taktiku i strategii. I přestože neuvítězí, získají nové znalosti a zkušenosti. Naučí se respektovat již ustanovená pravidla a řídit se jimi.

Možností, jak konkrétní „soutěž“ připravit, je bezesporu vždy více a záleží už jen na učiteli a třídním kolektivu, jakou konečnou podobu „soutěž“ získá.

6.2 Film

Všestranně rozvíjí osobnost žáků, jejich estetické vnímání a předává jim poznatky o světě. Může přiblížit historii, současnost i navodit budoucnost, ukázat věci i události skutečné i smyšlené. Tématicky je film velice obsáhlý, neexistují obory lidské činnosti a předměty zájmů, které by nebylo možné zachytit ve filmové podobě.

Film patří k syntetickým uměním. Využívá výrazové prostředky, které jsou charakteristické pro rozličné a nesteréjně důležité druhy umění.

„Film lze rozdělit na zvukovou a obrazovou vrstvu. Do zvukové vrstvy řadíme řeč, hudbu a ostatní zvuky. Do vrstvy obrazové patří herectví, architektura a malířství. Nejpodstatnější a nejdůležitější složkou filmu je obraz“ (NOVÁK et GEJGUŠOVÁ, 2003). Vhodným výběrem filmu, který bude sloužit k doplnění výuky libovolného jazyka, francouzštinu nevyjímaje, může

pedagog zvýšit zájem žáků o realie země, jejímuž jazyku vyučuje - a jejich prostřednictvím tak zájem o jazyk samotný.

Film vznikl na konci 19. století ve Francii. Bratři August a Louis Lumièrovi poprvé představili pohyblivé obrázky v kavárně „Grand Café“ 28. prosince v roce 1895. Film byl už od počátku doprovázen různými zvuky, nejprve hrou na klavír, později malými orchestry, které hrály v pařížských salónech. Zpočátku se hudba nijak nevztahovala k promítaným obrázkům. Účelem hudby bylo přehlušit projektor. Až později, kdy vznikaly celovečerní filmy, začala hudba odpovídat promítanému ději.

K výrazné změně v podobě zvukového filmu dochází v roce 1927, kdy se objevilo mluvené slovo. Filmová hudba se začala přetvářet se vznikem mluveného slova a objevila se hudba komponovaná pro filmové muzikály. V této podobě film přetrval do dnešní doby.

6.2.1 Vliv filmu na diváka

O vlivu filmu na chování žáka se začal zajímat už na počátku 20. století Herbert Blumer. Vypracoval studii „Mládí a filmy“ (1933), ve které se snaží vymezit druhy vlivu. O několik let později byla v Československu vydána kniha „Metodika školního filmu“ zabývající se využitím filmu ve školním vyučování (BARAN, 1980).

Film patří bezesporu k prostředkům majícím na dnešní žáky (a nejen na ně) velký vliv. Přispívá k rozvoji percepce a myšlení osobnosti diváka. Působení filmu (nebo jen krátkého filmového úseku) na žáky je ovlivněno jejich dřívější zkušeností, jejich psychickou vyzrálostí, osobnostními faktory a motivací.

Publikace o vnímání a působení filmu byly zpracovávány i po druhé světové válce – zkoumání probíhala v Československu i v cizině (v Německu, ve Francii). V 60. letech 20. století zájem o vliv filmu na děti a mládež roste. Ivo PONDĚLÍČEK (1964) poukázal na negativní vlivy filmu. V současnosti je bezesporu silnými negativními vlivy agrese a násilí, zobrazované ve filmech,

záplava thrillerů, které jdou ruku v ruce s rozvojem globalizace, komerce a konzumního stylu života.

Během Mezinárodního sympozia o filmu pro děti a mládež v Gottwaldově (dnešním Zlíně) v roce 1965 bylo zjištěno, že oblast vlivu filmu na děti ve věku 11 až 15 let je nedostatečně prozkoumána. Členové Katedry psychologie na Univerzitě Palackého v Olomouci začali provádět výzkumy a zabývali se tímto nedostatkem. Výzkum byl zaměřen na socializaci osobnosti pomocí filmových vzorů a vyplynulo z něho (POHL, 1987): „.....motivace chování pomocí filmu může podněcovat k dosahování stanovených cílů, uvědomování si vlastní hodnoty, provokovat ke snažení po úspěšnosti apod. I když se nemusí projevovat vždy v jednání (vnitřní motivace bývá někdy důležitější než účinnost sama) stimuluje k překonávání dílčích neúspěchů, podněcuje k orientaci na žádoucí cíle.“

Tyto závěry, i když jsou poplatné době budování socialismu, jsou v základě pravdivé. Naši rodiče, co by žáci základních či středních škol vzpomínají, jak 1x či 2x do roka bylo pro školy hromadně v kinech pořádáno filmové představení. Téma filmů odpovídalo době – byly to filmy budovatelské, převážně sovětské. Akce se konaly většinou v době historických výročí socialistického státu, např. v době výročí VŘSR, 1. Máje apod. Namátkou uvádím filmy „Příběh opravdového člověka“, „Němá barikáda“ ... Před každým filmem byl uváděn týdeník ze světa i z domova, v němž byly uvedeny pouze cenzurované, tendenčně zaměřené události.

V posledních dvaceti letech se situace výrazně změnila – a to v souvislosti se změnou politického systému i s prudkým vývojem techniky. Film zůstává nadále vhodným doplňkem výuky ve školách, ale tématicky je nesrovnatelně bohatší a učitel sám může vybírat, kterou z filmových ukázek při výuce použije. Díky vybavení škol audiovizuální technikou a převedení filmů na videokazety a nosiče DVD může žák sledovat filmové ukázky přímo v učebně.

Leoš POHL (l.c.) diferencuje dva názory na téma působení filmového umění na diváka a všechny názory se opírají o tvrzení filozofických směrů, psychologických a sociologických škol. Behaviorismus předpokládá, že je-li znám obsah filmu, charakter, podnět, můžeme s větší jistotou předpokládat i reakce diváků.

6.2.2 Funkce filmu

Pohl (l.c.) strukturálně dělí **funkce filmu** na:

- **poznávací** - ilustrativní – k procesu učení dochází přes osvojování
  - informativní – žák se učí poznáváním
  - verifikační – ověřovací funkce, při které dojde k utvrzení
- **emocionálně-motivační** – žák se učí prožíváním
- **operativní** – dítě se učí osvojováním

Při výuce jazyků se lze opřít o první dvě funkce, které jsou základem pro třetí – operativní. Tou je ve vztahu k jazyku schopnost žáků vyjádřit informace a prožitky slovně.

Z hlediska významového členění plní filmové umění **funkci společenskou** (schopnost filmu šířit ve společnosti ideje, názory a působit jejich prostřednictvím na utváření životního názoru a stylu života), se kterou je těsně spjata **funkce výchovná**. Žáci při sledování filmu natočeného v cizích zemích – např. ve Francii, ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska – mají možnost pozorovat a zaregistrovat způsob chování a jednání vystupujících jedinců. Filmy mohou sloužit jako příklady správného chování, ale i chování nevhodného. **Rekreativní funkce** filmu spočívá v atraktivitě filmu, ve schopnosti připoutat diváky. Není vždy nutné pro žáky učící se cizí jazyk, aby sledovaný film podával fakta a seznamoval je s důležitými daty. Mnohdy stačí si u filmu odpočinout, jen sledovat obrazy a slyšet zvolenou cizí řeč – francouzštinu, angličtinu atp. Funkce, která člověka učí myslet,

zdokonalovat tvůrčí schopnosti a fantazii, rozvíjet osobnost, se nazývá **aktivizační**. Poslední funkce, bez které by nemohlo filmové umění existovat, je **funkce komunikativní**. Vnímáním filmového obrazu divákem - žákem 2. stupně ZŠ - se obohacují jeho filmové zkušenosti a mají prostřednictvím zpětné vazby vliv na další jeho rozvoj v oblasti filmového vnímání. Film má i **funkci estetickou**.

Všechny výše uvedené funkce filmu tak přispívají k rozšíření vzdělání a film má proto své nezastupitelné místo ve školní výuce.

Obvykle divák vnímá film po linii fabule – chce vědět, co se bude dít a chce být překvapen. Vyšší stupeň vnímání lze sledovat po obsahové linii, kdy si žák klade otázku, proč se tak stalo. Otázky, jak je to na plátně ukázáno, si většinou nevšímá, vyjadřovací prostředky vnímá spontánně, vědomí se zcela upíná k ději, neuvědoměle chápe filmový jazyk, i když právě tento moment zesiluje emocionální a dramatické působení děje.

6.2.3 Francouzský film ve výuce francouzštiny

Při využití filmu (či jeho částí) pro výuku francouzského jazyka, se nám dostává mimořádných výhod plynoucích přímo z jedinečné kvality legendárních produktů francouzské kinematografie. Lze bez nejmenších pochybností tvrdit, že tyto filmy byly, jsou a zcela jistě budou velmi poutavé pro téměř všech věkových skupin. Pedagogům se tím dostává mimořádného „učebního prostředku“ – žáci se mohou z vhodných ukázek částí filmů nebo filmů samotných mnoho naučit (jak o Francii tak i o francouzském jazyku), přičemž je zajištěno, že se žáci budou na danou ukázkou plně soustředit. V dnešní Evropě téměř všichni znají slavného „četníka ze St. Tropez“ (Louis de Funés), rafinovaného Fantomase (Jean Marais v „dvojroli“ – novinář Fandor a nepolapitelný „arcizloduch“ Fantomas), hraběte Monte Christo (Gérard Depardieu), legendárního „Muže z Acapulca“ (Jean Paul Belmondo) či světoznámou „pařížanku“ (La Parisienne v podání Brigitte Bardot). Samotná

postava herce, který ztvárnil hlavní postavu filmu, dokáže vzbudit široký zájem o zemi, z níž herec pochází, o její historii i jazyk. Francouzská kinematografie takových úžasných herců nabízí celou plejádu – kromě výše jmenovaných osobností sem patří Jean Gabin, Michel Galabru, Alain Delon, Anne Girardot, Jean Lefebvre, Bourvil a z „mladších“ herců kupříkladu jména jako Jean Reno, Christian Clavier či Audrey Tautou.

6.3 Reklama

Reklama tvoří neodmyslitelnou součást dnešního světa. Setkáváme se s ní v podobě vizuální – v novinách, v časopisech, na billboardech, v auditivní podobě v rozhlase např. France Inter, France Culture, France Bleu, France Info atp., v audiovizuální formě v televizi (TF1, France 2, M6 atp.) a na internetu (www.yahoo.fr, www.wanadoo.fr, www.google.fr apod.). Jak bylo uvedeno, právě reklamy lze využít v hodinách cizích jazyků velmi snadno. Ať už se jedná o její sledování či vlastní předvedení a natočení pomocí digitální kamery, vytváření sloganů apod.

Reklama je forma propagace, v níž jsou použity nejrůznější prostředky k hromadné nabídce zboží nebo služeb. Reklama se snaží vyvolat zájem potenciálního kupujícího (zákazníka) o určité zboží nebo službu. S reklamou se setkáváme ve všech mediálních prostředcích. Reklama je pro televizní stanice, časopisy a noviny zdrojem příjmu, který pokrývá náklady mediálních prostředků, proto je její výskyt tak častý.

„Reklamou se rozumí taková sdělení či činnosti, která mají příjemce ovlivnit tak, aby se nějak choval, popřípadě aby zaujal určitý postoj...“

Reklama se snaží člověka ovlivnit v různých oblastech, podle kterých ji lze rozdělit na:

- Komerční (např. reklama, která člověka ovlivňuje si něco koupit, rozhodnout se pro nějakou značku)
- Politickou (např. zvolit nějakou stranu)

- Sociální (např. dávat přednost na přechodu, příspěví charitu, pomoc lidem v tísní). (MIČIENKA et al., 2007)

Žáci se zamyslí nad charakteristickými znaky reklamy, nad rozdíly mezi reálným životem a zachycenou scénou v reklamě: herci v reklamě jsou stále nalíčení, upravení a to za všech okolností. Použité barvy mohou být dalším tématem k diskusi. Lze se zaměřit na jazykovou stránku reklamy, ve které se používá krátký, výstižný a snadno zapamatovatelný slogan, klíčová slova. Žáci mohou taková slova nebo jejich kombinaci v reklamě hledat – např. svěžest, jistota. Žáci zjišťují, pro jakou cílovou skupinu je reklama určena – pro nejmladší generaci, adolescenty, matky v domácnosti, seniory atd. Všímají si obsahu a formy reklamy – např. zda se jedná o vyprávěný příběh nebo anekdotu, jestli byla použita počítačová grafika a za jakým účelem. Soustředí se na nonverbální komunikaci, hudbu, zvuky.

Dalším zajímavým úkolem je vytvoření sloganu k reklamě, kterou žáci zhlédnou se ztlumeným zvukem. Jinou možností je doplnění správných odpovědí do předem připravené tabulky, která učiteli napoví, do jaké míry žák reklamě porozuměl, jak ji pochopil. Žáci by se měli naučit proniknout do tajů reklamy a učitel by měl poukázat na to, jak reklama manipuluje lidmi.

V hodinách lze reklamu analyzovat, všimnout si jednotlivých záběrů kamery a prvků, které nejvíce působí na diváky. Se žáky je možno rozebrat také úlohu zvuku, hudby, která hraje význačnou roli, stanovit přesvědčující argumenty reklamy. Reklamu lze zastavit a nechat žáky doplnit zbytek děje, napsat řeč jednotlivých postav, obměnit větu apod.

Dále je možné, aby si žáci rozdělení do skupin připravili reklamu na téma, které vyučující zadá nebo se na něm společně shodnou – viz příloha č. 4. Připraví si pomůcky, převlečení, plakáty. Při hodině francouzštiny, je-li k dispozici kamera, je možno vystoupení žáků natočit. Prostřednictvím videa si poté učitel se žáky prohlédne natočené reklamy, společně si všimnou výslovnosti a jazykových prostředků, které jednotliví žáci používají. Pozornost je vhodné věnovat i celkovému projevu. Sledujeme, zda žáci používají gesta

a mimiku při mluvním projevu, jestli jsou jejich výstupy kultivované, zda se neobjevují v jejich projevech parazitní slova, kterých by se v budoucnu měli vyvarovat.

Žákům je vhodné nechat prostor pro zapojení jejich vlastní fantazie. Dále lze porovnat natočené reklamy žáků s reklamou v televizi. Je vhodné žáky nechat zamyslet se nad pozitivy a negativy reklam, vyjmenovat jejich funkce a prostředky, které reklama využívá pro ovlivnění lidí. Obsah reklamy může sloužit jako prvek navozující diskusi.

6.4 Výhody využití AVP ve vyučovací hodině

Výhodou využití audiovizuálních prostředků ve vyučovacím procesu je bezesporu názornost, vyšší efektivita učení, zapojení více smyslů zároveň, a tím zvýšení množství uchovaných informací. Motivace žáků k učení se cizímu jazyku je větší. Pro žáky znamená práce s videoukázkou zpestření vyučování a je pro ně snadnější vnímat zvuk právě proto, že je podložen obrázky. Videoukázky umožňují žákům s vývojovými poruchami učení snadnější zapojení se do hodiny právě na základě propojení obrazového a zvukového materiálu. Výhodou práce s videoukázkami je možnost slyšet projev rodilého mluvčího, všimnout si výslovnosti a artikulace. Z francouzských filmů a filmů natočených ve Francii vzniká jedinečná příležitost poznat francouzské reálie, a to zejména pracujeme-li s autentickými filmy, ve kterých mohou žáci slyšet i hovorou francouzštinu, rozšířit si slovní zásobu a při setkání s Francouzi se aktivně účastnit hovoru, aniž by jim hovorové výrazy činily jakékoli potíže.

6.5 Nevýhody využití AVP ve vyučovací hodině

Mezi nevýhody využití audiovizuálních prostředků ve výuce patří časová náročnost na přípravu – učitel mnohdy nedisponuje dostatečným množstvím času pro kvalitní zpracování a přípravu ukázky. Je třeba, aby učitel ukázky

nejprve gramaticky a stylisticky analyzoval, aby bylo následně možné vypracovat aktivity pro žáky.

Náklady na vybavení učeben (nejen jazykových) médií nejsou pro školy zanedbatelnou položkou. Mnoho škol má k dispozici dnes již zastaralá videa, novodobější DVD přehrávače, ale na vybavení učeben těmi nejmodernějšími audiovizuálními prostředky – interaktivními tabulemi - si budou některé školy muset ještě počkat vzhledem k jejich cenám na trhu.

Dalším negativním bodem je obtížná dostupnost autentických či didakticky zpracovaných filmů v České republice a k nim připravené pracovní a metodické listy. Ve Francii fungují pedagogická centra, instituce a kulturní centra, ve kterých jsou učitelům k dispozici právě pedagogické dokumenty s připravenými pedagogickými listy. „*Plusieurs institutions, tels des centres régionaux de documentation pédagogique, des instituts français, des centres culturels... sélectionnent des documents authentiques et les accompagnent de fiches d'exploitation qu'ils mettent à la disposition des enseignants*“ (COMPTE, 1993). V České republice prozatím existují francouzské aliance a Francouzský institut v Praze, kde lze některé filmy, videokazety, CD i DVD vypůjčit. Bohužel pro vyučující z regionů, ve kterých se taková centra nevyskytují, je velmi nepraktické a téměř nemožné dokumenty častěji zapůjčovat. V některých případech, pedagogický účel nevyjímaje, by došlo šířením určitých dokumentů k porušení autorských práv. Z toho důvodu je vhodné využívat nabídky internetového vysílání kupříkladu TV5, jiných televizních stanic a různých portálů, které jsou přímo určeny k výuce.

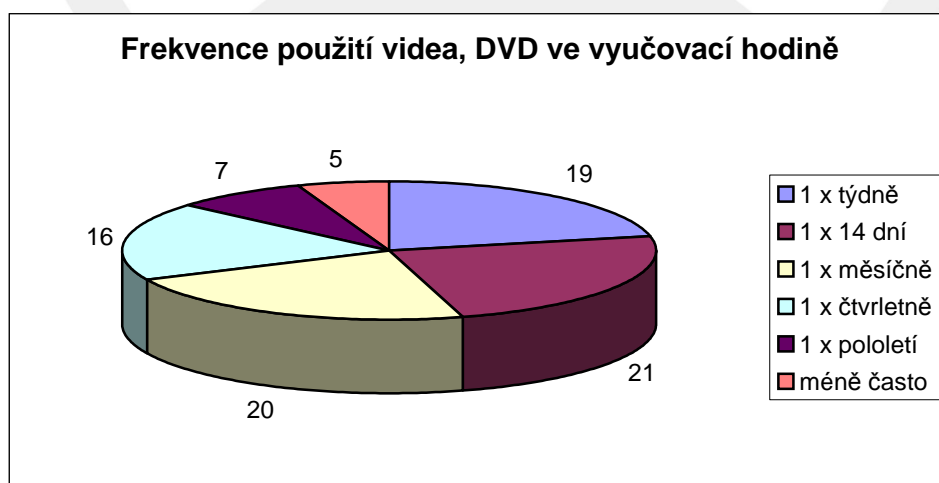
Z výše uvedeného je patrné, že audiovizuální prostředky nabízejí učitelům i žákům zajímavý způsob učení, jenž se zdokonaluje v souvislosti s rozvojem vědy a techniky. Navzdory jistým nedostatkům, které s sebou využití AVP přináší, se tento způsob výuky stal populárním jak u žáků, tak i u učitelů. Empirické poznatky potvrzují, že využití AVP ve výuce jazyků – konkrétně

jazyka francouzského - je opodstatněné, žáky aktivizuje a činí výuku efektivnější oproti dřívějším metodám.

7 Anketa

Pro zjištění, kolik učitelů používá videa či DVD ve výuce cizích jazyků, byla vytvořena mini anketa. Dotazník byl rozdán učitelům 2. stupně základní školy. Věk učitelů se lišil. Rozdílné bylo i jejich působiště – město, venkov. Dotázaných respondentů bylo celkem 70. Celkově lze říct, že audiovizuálních prostředků ve svých hodinách využívá převážná většina pedagogů – pouze jeden učitel zakroužkoval odpověď NE. Z ankety je patrné, jaké procento vyučujících používá audiovizuálních prostředků ve výuce cizích jazyků, jakým způsobem a za jakým účelem. Zjištění, že během vyučovacího procesu někteří učitelé využívají audiovizuálních prostředků pouze v případě suplování, je tristní. Pedagogové pracující s didaktickou technikou v průběhu výuky cizích jazyků pravidelně potvrdili sledování s videoukázkami, které jsou předem připraveny a je možno je zakoupit jako doprovodný materiál k učebnicím, dle kterých se žáci učí. Bylo by dobré, kdyby počet učitelů využívajících audiovizuálních prostředků ve výuce (nikoli jen v případě suplování), vzrostl. V případě připravených pracovních listů a videoukázek vyučujících, kteří by s AVP pracovali, přibude.

8 Pracovní listy

Pracovní listy na sebe vzájemně nenavazují. Zpracovány byly na základě videoukázek, které byly vybrány jako doplnění k učebnicím francouzštiny. S pracovními listy mohou pracovat žáci s jazykovými úrovněmi A1, A2 či B1. Listy jsou vypracovány a připraveny k okopírování a k rozdání žákům na 2. stupni ZŠ. Jedná-li se o školy s rozšířenou výukou jazyků, je možné pracovní listy použít už na stupni prvním – vše v závislosti na jazykové úrovni žáků. Pracovní listy mohou být využity i na středních školách v případě, že studenti s výukou francouzštiny začínají. Metodické listy s pokyny pro vyučující a se správnými řešeními je možné najít v příloze diplomové práce.

La Tarte aux pommes

1. Où se passe la vidéo?

2. Qui fait la cuisine?

3. Choisis la bonne réponse!

- La femme prépare: a. le gâteau au chocolat
                                  b. la tarte aux poires
                                  c. la tarte aux pommes.

4. Qu'est-ce qu'on a besoin pour préparer une tarte aux pommes?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Combien de pommes environ on a besoin pour faire une tarte aux pommes?

6. Il est vrai qu'on a besoin 225 – 250g de sucre? ....

7. Quels objets vous avez vu pendant la séquence? Souligne la bonne réponse!

- a. une poêle   b. des ciseaux   c. un couteau

- d. une cuillère   e. une casserole   f. un rouleau à pâtisserie

- g. une tasse

- h. une forme

- i. une fourchette

8. Combien de temps dure la préparation d'une tarte aux pommes?

Pendant le visionnage:

1. Écris la bonne réponse!

Où et quand se passe le défilé militaire?

2. Souligne la bonne réponse!

Le premier drapeau est le drapeau portugais.   oui – non

3. Choisis la bonne réponse!

Quel drapeau se trouve juste à côté du drapeau européen?

- a. portugais
- b. français
- c. italienne

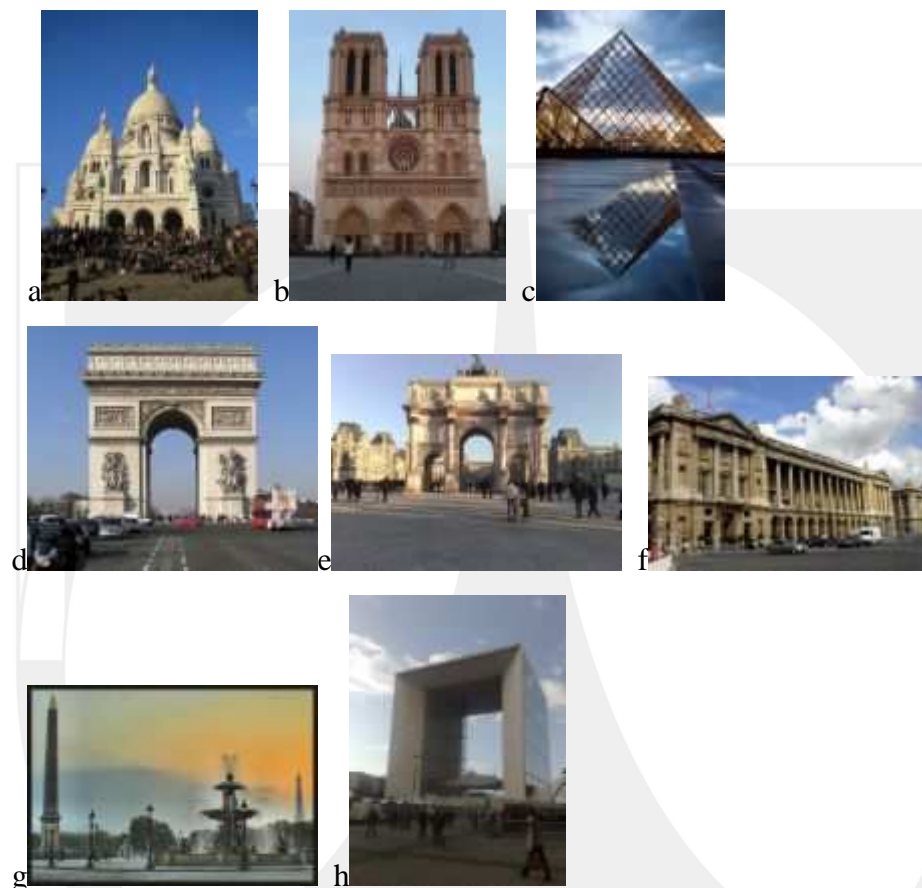
4. Écris de quelles couleurs est le drapeau!

..... - ..... - .....

5. Combien de pays est représentés? (27)

6. Quel pays préside actuellement l'Union européenne d'après le reportage?
(Portugal)

7. Associe le nom à chaque photo et souligne les noms des monuments historiques que tu as vu pendant le visionnage?

Sacré-Cœur, La Défense, Place de la Concorde, L'Arc de Triomphe, Carroussel, Notre-Dame, Louvre

8. Choisis la bonne réponse! Pendant l'extrait je n'ai pas entendu la nationalité?

a. finlandaise	c. italienne
b. slovène	d. française

Après le visionnage:

1. Ajoute les drapeaux aux pays mentionnés ci-dessous et complète la forme correcte de l'adjectif !

2. Quelle est leurs nationalité?

	lettre	Il est ...	Elle est ...
1. La République tchèque	...	tchèque	.....
2. La France	...	.....	française
3. L'Italie	...	italien	.....
4. Le Royaume-Uni	...	anglais	.....
5. La Pologne	...	.....	.....
6. La Belgique	...	.....	belge
7. Le Portugal	...	.....	.....
8. Les Pays-Bas	...	.....	néerlandaise
9. L'Allemagne	...	allemand	.....

3. Écris les réponses aux questions suivantes! Quelle est ta nationalité? D'où viens-tu?

.....
 .....

La Fête nationale en France

1. Réponds. Ou se passe le défilé militaire?

2. Choisis la bonne réponse. Combien de musiciens jouent pendant le défilé?

a. 12

b. 112

c. 102

3. Écris la bonne réponse. Quelle chanson est chantée pendant le reportage?

4. Souligne la bonne réponse. Quand les français fêtent la Fête nationale?

a. le 28 octobre

b. le 14 juin

c. le 14 juillet

5. Réponds. Est-il vrai que cette émission a été diffusée par la chaîne TF1?

6. Souligne la bonne réponse. Pendant le reportage on a vu le président de la France.

a. Jacques Chirac

b. Nicolas Sarkozy

c. François Mitterrand

7. Écris la bonne réponse. Pendant le visionnage le reporteur a mentionné un moyen de transport, lequel?

8. Quels d'autres moyens de transport tu connais?

Barbapapa

1. Écris la bonne réponse à la question. Comment s'appelle le héros principal de la vidéo?

2. Réponds aux questions suivantes:

a. Combien de membres a la famille de Barbapapa? ...

b. De quelle couleur sont-ils? - Souligne les couleurs qui appartiennent aux membres de la famille de Barbapapa.

rouge   jaune   rose   bleu   violet
vert   gris   noir   orange   brun

3. Choisis la bonne réponse. Il est

- a. noir et poilu
- b. brun et grand
- c. blanc et petit

4. Choisis la bonne réponse – Barbouille va

- a. au lycée
- b. à l'école maternelle
- c. à l'école des beaux arts.

5. Écris la bonne réponse. Qu'est-ce que Barbouille fait à l'école?

.....

6. Choisis la bonne réponse et coche les autres. Quels expressions tu peux entendre pendant l'extrait vidéo?

- a. une statue, un artiste, la peinture, une exposition, un dessin, un portrait
- b. un dessin, un artiste, un avion, une voiture, la peinture, une statue
- c. une statue, un tableau, une maison, une exposition, un dessin
- d. un cahier, une statue, un artiste, la peinture, une exposition

7. Quelles expressions utilise le professeur de l'art pour exprimer son avis par rapport les tableaux de ses élèves?

.....
 .....
 .....
 .....

8. Coche la bonne réponse.

Barbouille a dessiné une voiture.

Barbouille a dessiné un bouquet des fleurs.

Barbouille a dessiné une statue.

Barbouille a fait une exposition de l'art contemporain.

Il y a beaucoup de gens qui admirent les tableaux des fleurs.

Barbouille a dessiné un portrait.

oui non

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Tchoupi à la ferme

1. Écris la bonne réponse. Comment s'appelle l'épisode de cet dessin-animé?

2. Complète les phrases.

a. Le papa de Tchoupi travaille comme .....

b. Il ne peut pas s'occuper de Tchoupi parce qu'il doit soigner .....

c. Le cheval a mal .....

3. Choisis la bonne réponse. Le cheval n'est pas sorti

a. de la niche

b. de l'écurie

c. du nid

4. Réponds à la question. Pourquoi Tchoupi veut sortir?

.....

5. Souligne les animaux que tu peux voir pendant l'extrait vidéo?

a

une vache

b

un chien

c

une poule

d

une chèvre

e

un cochon

f

un chat

un cheval

un agneau

une oie

9. Quel animal/quels animaux de la vidéo n'est pas/ne sont pas sur la photo?

9 Závěr

V diplomové práci jsem se snažila prokázat, že využití mediální výchovy ve výuce cizích jazyků na školách je v současnosti nepostradatelné. Zvláště se to týká audiovizuální techniky, která zprostředkovává ve výuce současné vnímání zvuku a obrazu.

Využití videa a DVD při výuce cizího – konkrétně francouzského jazyka - má velké opodstatnění. Lze je využít jako motivační prvky, při výkladu nové látky, při opakování již nabytých znalostí, k získávání nových zkušeností, pro rozvoj jednotlivých kompetencí žáka ve francouzštině. Práce s audiovizuálními prostředky mění pozitivně styl výuky. Výuka žáky přitahuje víc než klasický výklad s použitím frontální metody.

Anketa ukázala, že učitelé používají audiovizuálních prostředků v omezené míře. Z jejich výsledků bylo vyvozeno, že efektivně pracuje s videem jen malé procento pedagogů. Mnozí učitelé ho častěji využívají pouze k vyplnění suplovaných hodin nebo na konci školního roku po uzavření klasifikace. Méně časté využití videa a DVD při vlastní výuce je důsledkem velkého množství času, který by učitel musel ve svém volnu věnovat výběru a přípravě vhodných ukázek. Proto učitelé vítají, mohou-li získat již připravené materiály.

Využití AVP během francouzštiny žáky motivuje a podněcuje k dalšímu studiu. Narozdíl od pouhého čtení, aktivity spojené s obrazem umožňují i těm, kteří mají problémy se čtením, udržet pozornost, sledovat souvislosti a následně se aktivně účastnit dalších fází výuky. Žákům se vědomosti ukládají do dlouhodobé paměti, protože získané vědomosti mají svázané s estetickým zážitkem.

Práce s videoukázkami ve výuce – konkrétně francouzského jazyka se osvědčila. Vlastní zkušenost s touto formou výuky prokázala, že žáci získávají nejen nové všeobecné poznatky, ale i větší chuť se vzdělávat a dozvídat se nové informace jiným než klasickým způsobem výuky.

Pracovní listy splnily očekávání. Žáci byli díky nim aktivně zapojeni do výuky. Snadněji si pamatovali nově získané informace a snáze si vybavovali ty dříve získané.

Mediální výchova by měla prostupovat všechny předměty. Videoukázky by měly být vedle učebnic a pracovních sešitů samozřejmou součástí výuky. Audiovizuální technika je účinný nástroj, jímž je možné k danému tématu přitáhnout pozornost i těch žáků, které text neosloví (třeba z důvodu specifické poruchy učení).

Žáci si mohou vytvářet i vlastní dokument, přičemž si osvojují technické znalosti, práci s kamerou, počítačem, s vytvářením literárních scénářů, učí se, jak vést rozhovor, jak podtrhnout nejdůležitější informace, jak jednat s lidmi. Rozvíjejí se tak zejména komunikativní kompetence. Učí se samostatnosti a zároveň práci ve skupinách. Měli by také získat dovednost prezentovat své vlastní názory a organizovat činnost ve skupině.

Z empirických poznatků vyplývá, že krátkých rozmanitých videoukázek by bylo dobré používat ve výuce častěji. Lze jich využít v mezisložkových i v rámci mezipředmětových vztahů.

Seznam použité literatury a pramenů:

- 1) Achard, J-P.: Des images et des sons. 1. vydání. Paris: Eyrolles, 1991.
- 2) Andreu, A.: La première séance, s. 82, 83 In: *Le Monde de l'éducation*. 2002.
- 3) Avet, P.: Dire avec des images In: *L'école des lettres des collèges*, n°11, 2001 – 2002.
- 4) Bazalgette, C., Bevort, E., Savino, J.: L'Education aux médias dans le monde : nouvelles orientations. Paris: Centre de Liaison de l'Enseignement et des Moyens d'Information, 1992.
- 5) Becker, J.: Quelle formation pour les professeurs? In: *Lire au collège* N°41, s. 40 – 42. Grenoble, 1995.
- 6) Bína, D. a kol.: Výchova k mediální gramotnosti. 1. vydání. České Budějovice. Jihočeská univerzita, 2005.
- 7) Blažek, B.: Tvář v tvář obrazovce. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. Studie. Sv. 10. ISBN 80-85850-11-7.
- 8) Bourrissoux, J.L., Pelpel, P.: Enseigner avec l' audiovisuel. 1. vydání. Clamecy, 1992.
- 9) Březina, V.: Lexikon českého filmu. 2000 filmů 1930 – 1996 – 1. vydání. Praha: Cinéma, 1996.
- 10) Carrier, J-P.: L'école et le multimédia. Paris: Hachette, 2000.
- 11) CNDP: Eduquer à la télévision, *Quelle place pour l'audiovisuel à l'école?* CNDP Paris 1997.
- 12) Česká televize a český film. Praha 2000.
- 13) Delcan, D.: Les activités d'un studio audiovisuel dans une cité scolaire In: *Inter CDI* n°136, s. 12 – 14. 1995.
- 14) Engammare, F.: Video et méthodologie In: *Inter CDI* n°122, s 47.
- 15) Hassan, S.: Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů. 1. vyd. Brno: Nakl. Tomáše Janečka, 1994. ISBN 80-85880-03-2.

- 16) Horniak, M.: Filmová adaptace v české kinematografii In: Ptáček, L.: Panorama českého filmu. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 2000. ISBN 80-85839-54-7
- 17) Chalon, G., Porcher, L., Rubenach, J.: Des images et des son pour le maître et pour l'élève. Paris: Bordas, 1976.
- 18) Jiřík, V.: Film, řeč, obraz. 1. vydání. Praha: SPN, 1989.
- 19) Kapsa, J.: Malé dějiny filmu. Praha: Cinemax, 1999.
- 20) Kolektiv autorů: La vidéo avec les élèves. Créteil: CRDP, 2000.
- 21) Macek, P.: Televizní vysílání pro děti a mládež – psychologický pohled. In: Pedagogika, roč. L. 2000, s. 246 – 255.
- 22) McQuail, D. : Úvod do masové komunikace. 2. vydání. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0
- 23) Mičienka, M., Jiráček, J. a kol.: Základy mediální výchovy. 1. vydání. Praha, Portál 2007. ISBN 978-80-7367-315-4
- 24) Moreau, M.: De la vidéo à l'école. Nantes: CRDP, 1988.
- 25) Müllerová, S.: Komunikační dovednosti. TU Liberec 2001.
- 26) Němeček, M.: Velmi krátký film ve vyučování na základní škole. 1. vydání. Praha: SPN, 1978.
- 27) Novák, R., Gejgušová, I.: Adaptace literárního díla a její didaktické využití. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta, 2003.
- 28) Pichon, F.: Audiovisuel et pédagogie, Trois expériences menées au collège In: Inter CDI n°122, s. 45 – 47.
- 29) Plháková, A.: Učebnice obecné psychologie. 1. vydání. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1387-3
- 30) Pohl, L.: Mládež a film : kapitoly z filmové výchovy dětí a mládeže. Ostrava : Kraj. kult. středisko, 1986.
- 31) Pondělíček, I.: Film jako svět fantómů a mýtů. 1. vydání. Praha: Orbis, 1964.
- 32) Skopal, P.: Otázky filmu a audiovizuální kultury. MU Brno, 2002.

- 33) Sladová, J.: K využití filmové adaptace literárního díla v literární výchově. In: *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole. Sborník prací z mezinárodní konference konané 28. března 2003 na Pedagogické fakultě UP v Olomouci*. Olomouc: Pedagogická fakultaUP, 2003, s. 152 – 153.
- 34) Sulovská, J.: Využití videa v hodinách ČJL. In *Sborník 99 TU Liberec* 1999.
- 35) Šedřová, K.: Děti a rodiče před televizní obrazovkou. 1. vydání. Brno: Paido, 2007.
- 36) Roth, J.: Mediální výchova v Čechách. 1. vydání. Praha: Tutor, 2005. ISBN 80-86700-25-9
- 37) Vágnerová, M.: Základy psychologie. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0841-3
- 38) VÚP: Rámcový vzdělávací program pro základní školy. VÚP, Praha 2005. ISBN 978-80-7000-11-3
- 39) Video brut. Paris 1985.
- 40) Document audiovisuel. In: *L'Ecole des lettres des collèges*, n°11, 2001-2002.

Webové stránky:

www.bfi.org [24. ledna 2007]

www.filmeducation.org [24. ledna 2007]

<http://kcjl.upol.cz/zshml/mapa1.jpg> [28. března 2007]

www.tv5.fr

www.wanadoo.fr

www.edufle.fr

www.lepointdufle.net

www.bonjourdefrance.com

www.francofil.net

Příloha č.1

Příloha č.2

Příloha č.3

Příloha č.4

Příloha 4

Fotky: Reklama při hodinách francouzského jazyka.

La publicité à l'ordinateur „La Tortue“ - Reklama na „Želvíka“

Příloha č.6

La Tarte aux pommes

Objectifs: rapprocher la cuisine française aux élèves, connaître un dessert typique pour la France, réviser la forme des verbes à l'impératif.

Déroulement: Avant de passer l'enregistrement, expliquez aux élèves les expressions difficiles par exemple: le papier sulfurisé (le papier qu'on utilise pour la cuisson des tartes, des gâteaux sans utiliser de l'huile). Laissez les élèves lire les questions. Passez l'enregistrement. Accordez-leur quelques minutes pour compléter les bonnes réponses et vérifier les tous ensemble.

1. Où se passe la vidéo? *Dans une maison familiale, dans la cuisine.*

2. Qui fait la cuisine? *Une femme*

3. Choisis la bonne réponse!

La femme prépare: a. le gâteau au chocolat
                              b. la tarte aux poires
                              c. la tarte aux pommes.

3c La femme prépare la tarte aux pommes.

4. Qu'est-ce qu'on a besoin pour préparer une tarte aux pommes?

Une pâte toute prête vendue dans le commerce, un moule à tarte, papier sulfurisé, 5 ou 6 pommes, 125 – 150 g de sucre, un jus de citron, les épluchures des pommes

5. Combien de pommes environ on a besoin pour faire une tarte aux pommes?

5 – 6 pommes

6. Il est vrai qu'on a besoin de 225 – 250g de sucre? *Non, 125 – 150g de sucre*

7. Quels objets vous avez vu pendant l'extrait vidéo? Souligne la bonne réponse!

a. une poêle

b. des ciseaux

c. un couteau

d. une cuillère

e. une casserole

f. un rouleau à pâtisserie

g. une tasse

h. un moule

i. une fourchette

7 b, c, h, e, i

8. Combien de temps dure la préparation d'une tarte aux pommes?

3 petits quart d'heures (à peu près 45minutes)

Le défilé militaire à Paris

Pendant le visionnage:

1. Écris la bonne réponse!

Où et quand se passe le défilé militaire?

2. Souligne la bonne réponse!

Le premier drapeau est le drapeau portugais.   oui – non

3. Choisis la bonne réponse!

Quel drapeau se trouve juste à côté du drapeau européen?

- a. portugais
- b. français
- c. italienne

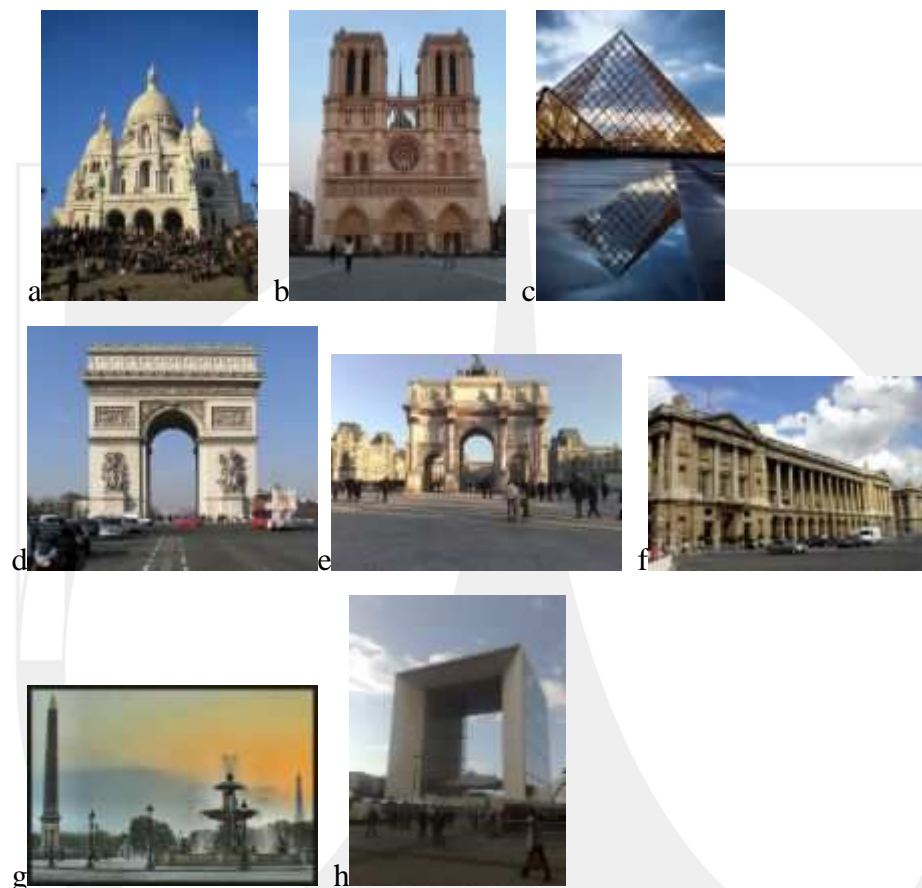
4. Écris de quelles couleurs est le drapeau!

..... - ..... - .....

5. Combien de pays est représentés? (27)

6. Quel pays préside actuellement l'Union européenne d'après le reportage?
(Portugal)

7. Associe le nom à chaque photo et souligne les noms des monuments historiques que tu as vu pendant le visionnage?

Sacré-Cœur, La Défense, Place de la Concorde, L'Arc de Triomphe, Carroussel, Notre-Dame, Louvre

8. Choisis la bonne réponse! Pendant l'extrait je n'ai pas entendu la nationalité?

c. finlandaise

c. italienne

d. slovène

d. française

Après le visionnage:

1. Ajoute les drapeaux aux pays mentionnés ci-dessous et complète la forme correcte de l'adjectif !

2. Quelle est leurs nationalité?

	lettre	Il est ...	Elle est ...
1. La République tchèque	...	tchèque	.....
2. La France	...	.....	française
3. L'Italie	...	italien	.....
4. Le Royaume-Uni	...	anglais	.....
5. La Pologne	...	.....	.....
6. La Belgique	...	.....	belge
7. Le Portugal	...	.....	.....
8. Les Pays-Bas	...	.....	néerlandaise
9. L'Allemagne	...	allemand	.....

3. Écris les réponses aux questions suivantes! Quelle est ta nationalité? D'où viens-tu?

.....
 .....

La Fête nationale en France

1. Réponds. Ou se passe le défilé militaire?
2. Choisis la bonne réponse. Combien de musiciens jouent pendant le défilé?
a. 12   b. 112   c. 102
3. Écris la bonne réponse. Quelle chanson est chantée pendant le reportage?
4. Souligne la bonne réponse. Quand les français fêtent la Fête nationale?
a. le 28 octobre   b. le 14 juin   c. le 14 juillet
5. Réponds. Est-il vrai que cette émission a été diffusée par la chaîne TF1?
6. Souligne la bonne réponse. Pendant le reportage on a vu le président de la France.

a. Jacques Chirac

b. Nicolas Sarkozy

c. François Mitterrand
7. Écris la bonne réponse. Pendant le visionnage le reporteur a mentionné un moyen de transport, lequel?
8. Quels d'autres moyens de transport tu connais?

Tchoupi à la ferme

Objectifs: Apprendre les animaux domestiques en français.

Déroulement: Avant de regarder l'enregistrement expliquez aux élèves le mot doudou (un jouet en peluche). Laissez les lire les questions et expliquez si nécessaire les expressions qu'ils n'ont pas compris. Passez l'enregistrement une fois et demandez-leur de dire les réponses à haute voix. Laissez les écouter et regarder deux fois et puis vérifiez tous ensemble leurs réponses. Après le visionnage vous pouvez leur demander quels d'autres animaux ils connaissent, quels animaux ils aiment etc.

1. Écris la bonne réponse. Comment s'appelle l'épisode de cet dessin-animé?

Tchoupi à la ferme

2. Complète la phrase: Le papa de Tchoupi travaille comme *docteur*,
vétérinaire.

Il ne peut pas s'occuper de Tchoupi parce qu'il doit soigner *le cheval*.

Le cheval a mal à *la patte*.

3. Choisis la bonne réponse. Le cheval n'est pas sorti

- d. de la niche
- e. de l'écurie
- f. du nid

3b

4. Réponds à la question. Pourquoi Tchoupi veut sortir?

Parce-que son doudou s'ennuie.

5. Souligne les animaux que tu peux voir pendant l'extrait vidéo?

une vache

un chien

une poule

une chèvre

un cochon

un chat

un cheval

un agneau

une oie

le chien, la chèvre, le chat, l'agneau

9. Quel animal/Quels animaux de la vidéo n'est pas/ne sont pas sur la photo et on les a vus?

le canard, le lapin, l'ân

Barbapapa

Objectifs: Apprendre les expressions de beaux-arts. Réviser les couleurs, mieux comprendre le français, les motiver pour les études de la langue française.

Déroulement: Avant de regarder expliquer aux élèves que cet un dessin-animé qu'on regarde en France. Le vocabulaire touche de l'art. Qu'il faut observer et écouter attentivement pour bien répondre aux questions.

Passez l'enregistrement une fois sans leur distribuer les feuilles, qu'ils regardent et écoutent tout simplement. Demandez les de dire de quoi il s'agit. Qu'est-ce qu'ils ont vu.

Ensuite distribuez les fiches aux élèves et demander les lire les questions à haute voix. Expliquez si nécessaire ce qu'il faut faire. Repassez la vidéo et laisser les élèves compléter les bonnes réponses. Si vous utilisez la vidéo pour réviser le vocabulaire les élèves comprendront vite, mais si vous l'utilisez pour les motiver avant qu'ils connaissent le vocabulaire. Passez l'enregistrement troisième fois et couper quand il faut, pour qu'ils aient assez de temps d'entendre et écrire la réponse. À la fin de visionnage vérifier tous ensemble les réponses et les possibilités. Ensuite vous pouvez continuer à discuter de leurs avis – est-ce qu'ils aiment faire de la peinture, dessiner, qu'est-ce qu'ils détestent, qu'est-ce qu'ils adorent etc.

1. Écris la bonne réponse à la question. Comment s'appelle le héros principal de la vidéo?

Barbouille

2. Réponds aux questions suivantes:

- a. Combien de membres a la famille de Barbapapa? 8
- b. De quelle couleur sont-ils? - Souligne les couleurs qui appartiennent aux membres de la famille de Barbapapa.

rouge   jaune   rose   bleu   violet
vert   gris   noir   orange   brun

Les couleurs des membres de la famille Barbapapa: rouge, vert, bleu, noir (2x), rose, jaune, orange

3. Choisis la bonne réponse. Il est
- a. noir et poilu
  - b. brun et grand
  - c. blanc et petit

3a - Il est noir et poilu.

4. Choisis la bonne réponse – Barbouille va
- a. au lycée
  - b. à l'école maternelle
  - c. à l'école des beaux arts.

4c - Barbouille va à l'école des beaux arts.

5. Écris la bonne réponse. Qu'est-ce que Barbouille fait à l'école?

.....

Plusieurs possibilités sont possibles. Par exemple: Il dessine un bouquet des fleurs, une statue. Il apprend à dessiner et à faire de la peinture. Il prend des leçons de peinture.

6. Choisis la bonne réponse et coche les autres. Quels expressions tu peux entendre pendant l'extrait vidéo?

- e. une statue, un artiste, la peinture, une exposition, un dessin, un portrait
- f. un dessin, un artiste, un avion, une voiture, la peinture, une statue
- g. une statue, un tableau, une maison, une exposition, un dessin
- h. un cahier, une statue, un artiste, la peinture, une exposition

6a - une statue, un artiste, la peinture, une exposition, un dessin, un portrait

7. Quelles expressions le professeur de l'art utilise pour exprimer son avis par rapport les tableaux de ses élèves?

Pas mal!, Oui!, Bien!, Oh!

8. Coche la bonne réponse.

Barbouille a dessiné une voiture.

Barbouille a dessiné un bouquet des fleurs.

Barbouille a dessiné une statue.

Barbouille a fait une exposition de l'art contemporain.

Il y a beaucoup de gens qui admirent les tableaux des fleurs.

Barbouille a dessiné un portrait.

oui non

	non
oui	
oui	
oui	
	non
oui	

